

ELINVOIMASTRATEGIA 2021-2025

Ruoveden kunta

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Liiketoiminnan kehittäminen, Visamäen kampus

syksy 2020

Sirkku Mäkelä

Koulutus	Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	Tiivistelmä
Kampus	Visamäki	
Tekijä	Sirkku Mäkelä	Vuosi 2020
Työn nimi	Elinvoimastrategia 2021–2025 – Ruoveden kunta	
Ohjaajat	Helena Turunen	

TIIVISTELMÄ

Kuntien on syytä tietää ja tunnistaa omat vetovoimatekijänsä. Ne tekijät, jotka johtavat koko kunnan kehittymiseen. Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Ruoveden kunnalle. Opinnäytetyön tavoitteena oli tapaustutkimuksen avulla löytää Ruoveden vetovoimatekijät. Lisäksi tavoitteena oli tunnistaa elinvoimatekijät, joita kehittämällä kunta voi edesauttaa elinvoimansa kasvua.

Tapaustutkimuksena suoritettiin kyselytutkimus Ruoveden asukkaille, kesäasukkaille, yrittäjille sekä muille asiasta kiinnostuneille. Kyselyn mukaan Ruoveden suurimmat vetovoimatekijät ovat luonto, kunnan kauneus, sijainti ja Helvetinjärven kansallispuisto. Elinvoimastrategiaan elinvoiman vahvistamisen tavoitteiksi valittiin toimenpiteet, jotka nousivat kyselytutkimuksessa kehittämisen kohteiksi. Tällaisia olivat muun muassa bussiyhteyksien lisääminen, kulttuuriperinnön hyödyntäminen sekä luontomatkailun ja virkistysalueiden kehittäminen.

Strategiatyön prosessissa tärkeänä tekijänä on osallistaminen. Kuntalaisia pyrittiin osallistamaan järjestämällä kyselytutkimuksen lisäksi tilaisuuksia, joissa he pääsivät vaikuttamaan. Tutkimuksen ja tilaisuuksien johtopäätöksenä kirjattiin elinvoimastrategiaan vetovoimatekijät, tavoitteet elinvoiman vahvistamiseksi sekä visio.

Avainsanat elinvoima, strategia, elinvoimastrategia, elinvoimaisuus, kunta

Sivut 70 sivua ja liitteitä 7 sivua

ABSTRACT

Municipalities need to know and identify their own factors of attraction. The factors that lead to the development of the whole municipality. This thesis was commissioned by the municipality of Ruovesi. The aim of the thesis was to find the attractiveness factors of Ruovesi with the help of a case study. In addition, the aim was to identify the vitality factors that the municipality can develop to promote the growth of its vitality.

As a case study, a survey was conducted for Ruovesi citizen, people who has summer cottage in Ruovesi, entrepreneurs and other interested parties. According to the survey, Ruovesi's biggest attractions are nature, the beautiful views, location and Helvetinjärvi National Park. Development goals were found in the study. They were raised as vitality-enhancing factors. Such were among other things increasing bus connections, exploiting cultural heritage and developing nature tourism and recreation areas.

Involvement is an important factor in the strategy work process. In addition to the survey, local citizens wanted to express their opinions at various events. As a conclusion of the research and events, the factors of attraction, goals for strengthening vitality and vision were written in the vitality strategy.

Keywords vitality, strategy, vitality strategy, municipality

Pages 70 pages and appendices 7 pages

Sisällylys

1	Johdanto	1
1.1	Taustaa	1
1.2	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	2
1.3	Keskeiset käsitteet	3
2	Strategia julkisessa organisaatiossa	3
2.1	Strategia toiminnanohjauksen taustalla	3
2.2	Strategian osat	6
2.3	Strategiatyön prosessi	7
3	Elinvoimainen kunta	11
3.1	Elinvoiman käsite	11
3.2	Elinvoiman johtaminen	13
3.3	Elinvoimaisen kunnan tunnusmerkit	14
3.4	Elinvoimastrategia	15
3.5	Pälkäneen elinvoimastrategia	17
3.6	Sulkavan kunnan elinvoimastrategia	18
3.7	Kahden kunnan elinvoimastrategian vertailu	18
4	Ruoveden kunta	19
4.1	Yleistä	19
4.2	Ruoveden avainluvut	20
4.3	Ruovesi asuinkuntana	23
4.4	Ruoveden elinkeinot	23
4.5	Ruoveden elinvoimaindikaattori	24
5	Elinvoimakysely	26
5.1	Tutkimusmenetelmä	26
5.2	Kyselytutkimus	27
5.3	Analysointi ja vastaukset	28
5.4	Yhteenveto kyselytutkimuksesta	53
5.5	Kuntalaisten osallistaminen	54
5.6	Tiedottaminen	55
6	Ruoveden kunnan elinvoimastrategia	56
6.1	Vetovoimatekijät	56
6.1.1	Monipuolinen luonto mahdollistaa yrittäjyyttä	56
6.1.2	Laadukkaasti tuotetut opetus ja varhaiskasvatus	56

6.1.3	Lapsiperheille turvallinen ja yhteisöllinen elinympäristö	57
6.1.4	Rikas kulttuurihistoria	57
6.1.5	Tarvittavat palvelut lähellä ja nopeasti saatavilla	57
6.1.6	Edulliset harrastusmahdollisuudet.....	58
6.1.7	Tampereen läheisyys	58
6.1.8	Tietoliikenneyhteydet ja etätyömahdollisuudet.....	58
6.2	Tavoitteet	59
6.2.1	Lisätään bussiyhteyksiä.....	59
6.2.2	Kulttuuriperinnön suurempi hyödyntäminen	59
6.2.3	Luontomatkailun ja virkistysalueiden kehittäminen	59
6.2.4	Lisätään asuntotarjontaa	59
6.3	Visio.....	60
6.4	Mittarit	60
6.5	Seuranta	61
7	Johtopäätökset	61
7.1	Pohdinta	63
7.2	Tutkimuksen luotettavuus.....	64
7.3	Kehittämisehdotukset	65
7.4	Loppusanat	66
	Lähteet	67

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1	Organisaation pysyvät ydinhaasteet ja aika ajoin muuttuvat keinot vastata näihin ydinhaasteisiin (Lindroos & Lohivesi, 2004).....	5
Kuva 2	Organisaation prosessikuvaus (Mantere & Aaltonen & Ikävalko & Hämäläinen & Suominen & Teikari, 2006).....	10
Kuva 3	Kunnan elinvoiman kokonaisuus (Suomen Kuntaliitto, 2017, s. 3).....	13
Kuva 4	Kunnan elinvoimantekijöitä (Suomen Kuntaliitto, 2020, s.7).....	16
Kuva 5	Pirkanmaan kuntien elinvoimaindikaattori vuodelta 2019. (Kuntaliitto, 2019) .	25
Kuva 6	Ruovesi-lehden artikkeli 1.7.2020 ilmestyneessä lehdessä, s.3.	28
Kuva 7	Vastaajien ikä	29
Kuva 8	Sukupuoli.....	30

Kuva 9 Asuinpaikkasi Ruovedellä.....	31
Kuva 10 Vastaajien taustatieto.....	32
Kuva 11 Kunnan palvelut ovat järjestetty tarpeen mukaan.	34
Kuva 12 Sosiaali- ja terveyspalvelut.....	35
Kuva 13 Hoiva- ja asumispalvelut ikäihmisille.....	35
Kuva 14 Koulut (esiopetus, ala- ja yläkoulu, lukio).....	36
Kuva 16 Varhaiskasvatus (päivähoito).....	37
Kuva 17 Liikuntapalvelut ja –ympäristöt.....	38
Kuva 18 Kunnan järjestämät yrityspalvelut.....	38
Kuva 19 Ulko- ja virkistysalueet.....	39
Kuva 20 Liikenneturvallisuus.....	40
Kuva 21 Toimitilat yrittäjille.....	40
Kuva 22 Tontti- ja asuntotarjonta.....	41
Kuva 23 Palvelut kesäasukkaille.....	42
Kuva 24 Vapaa-ajanpalvelut lapsille ja nuorille.....	42
Kuva 25 Vapaa-ajanpalvelut ikäihmisille.....	43
Kuva 26 Vapaa-ajanpalvelut aikuisille.....	44
Kuva 27 Perusinfra (vesihuolto, tiestö).....	44
Kuva 28 Tietoliikenneyhteydet.....	45
Kuva 29 Matkailupalvelut.....	46
Kuva 30 Sanapilvi vastauksista kysymykseen mitkä asiat ovat Ruovedellä hyvin.....	48
Kuva 31 Mitä kertoisit Ruovedestä muille.....	50
Kuva 32 Mitkä ovat mielestäsi Ruoveden vetovoimatekijät?.....	52
Taulukko 1 Ruoveden kunnan avainluvut vuonna 2019 (Tilastokeskus, n.d.).....	21
Taulukko 2 Mitkä asiat ovat sinulle tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arkesi on sujuvaa?.....	33
Taulukko 3 Ruoveden elinvoimastrategian tavoitteet ja mittarit.....	60

Liitteet

- Liite 1 Elinvoimakyselyn lomake
- Liite 2 Ruovesi-lehti 30.9.2020

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Kuntien on syytä tietää ja tunnistaa omat vetovoimatekijänsä. Ne tekijät, jotka johtavat koko kunnan kehittymiseen. Eri sektoreiden on kehitettävä toimintaansa samaan suunta, jotta elinvoimaisuus kehittyisi tehokkaasti. Vaikuttavuutta lisää paikallisiin olosuhteisiin tukeutuvat toimenpiteet, jotka vahvistavat olemassa olevia vetovoimatekijöitä (Kuntaliitto, 2019). Elinvoimastrategian avulla löydetään kuntalaisten, yrittäjien ja päätöksentekijöiden keskuudesta ne elementit, joihin koko kunta voi sitoutua. Ruovedellä on voimassa olevat elinkeino- ja kuntastrategia. Nämä ohjaavat kunnan omaa toimintaa elinkeinotoimen ja päätöksenteon osalta. Elinvoimastrategiassa otetaan huomioon laajemmin koko yhteisö ja ympäristö sekä koko kunnan osalta kehitettävät tärkeimmät vetovoimatekijät.

Elinvoiman edistämistoimenpiteet liittyvät osaksi esimerkiksi:

- maankäytön, asuntopolitiikan tai joukkoliikenteen toimenpiteisiin
- yritysten kasvua ja kansainvälisyyttä tukeviin yrityspalveluihin
- ammatillisen koulutuksen tavoitteisiin
- paikkakunnan vetovoimaa lisääviin liikunta- ja kulttuuripalveluiden kehittämiseen (Kuntaliitto, 2019)

Uuden kuntalain myötä vahvistuu kuntastrategian asema ja se linkittää elinvoiman vahvasti strategiaan mukaan. Tavoitteena on, että elinvoiman tekijät tunnistetaan ja ne osataan ottaa huomioon laajasti kaikessa kunnallisessa päätöksenteossa. Yritysten toimintaympäristön kehittäminen on keskeinen osa elinvoiman kehittämistä. (Kuntaliitto, 2015, s. 6)

Opinnäytetyölle on työelämälähtöinen tarve. Strategiatyön onnistuessa se tukee kunnan päätöksentekoa, johtaa kunnan kehittämistä yhdessä yrittäjien kanssa sekä ohjaa yrittäjien ja eri yhteisöjen kehittymistä yhteiselle toiminnalle. Opinnäytetyössä tehdään Ruoveden kunnalle elinvoimakysely, joka toimii pohjana elinvoimaohjelmalle. Kyselytutkimuksen lisäksi työssä vertaillaan Pälkäneen ja Sulkavan kuntien elinvoimaohjelmia. Pälkäne ja Sulkava valikoituivat kohde kunniksi sopivan kokonsa, sijaintinsa sekä mm. luontoarvojen painotuksen takia.

1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyö on tutkimuspainotteinen. Tutkimuksen lähestymistavaksi on valittu tapaustutkimus eli case-tutkimus, koska kyseessä on yhden kunnan kehittäminen. Lisäksi tutkimuksessa haluttiin löytää uusia kehittämiskohteita käytännön toteutukseen.

Tapaustutkimuksen avulla haluttiin löytää kuvaus Ruoveden kunnan elinvoimatekijöistä ja johtopäätöksenä tuottaa kokonaiskuva elinvoimastrategiasta. Opinnäytetyössä tutkitaan myös kahden muun kunnan elinvoimastrategioita. Kohde kunniksi valikoitui Pälkäneen ja Sulkavan kunnat, koska ne ovat mm. koko luokaltaan hyvin Ruoveden kunnan kokoisia ja taustoiltaan vertailukelpoisempia kuin suuremmat kaupungit.

Tutkimus toteutettiin sähköisellä kyselytutkimuksella. Kuntalaisille, yrittäjille sekä kaikille asiasta kiinnostuneille järjestettiin digitaalinen kysely, johon tavoite oli saada 200 vastausta. Lisäksi yrittäjiä ja kuntalaisia haastateltiin heille järjestetyissä tilaisuuksissa. Ruoveden kunnanvaltuutetulle lähetettiin sähköinen kysely. Ruoveden kunnan johtoryhmä osallistui kysymysten asetteluun sekä analysointivaiheen jälkeen vetovoimatekijöiden ja tavoitteiden määrittelyyn. Lisäksi kuntalaisille järjestettiin teams-alustalla keskustelutilaisuus, jossa annettiin mahdollisuus vaikuttaa elinvoimastrategiaan. Digitaalinen kyselylomake oli strukturoitu. Korona pandemia muutti strategiatyön toteutustapoja mm. niin, ettei aluksi suunniteltuja työpajailtoja pystytty järjestämään.

Ruoveden kunta on tyypillinen pieni maaseutukunta, jonka väestö ikääntyy ja vähenee. Ruoveden väkiluku vuonna 2019 oli 4283 asukasta. Kunnan suurimpia haasteita ovat osaavan työvoiman saaminen yrityksiin, väestön ikääntyminen sekä syntyvyyden aleneminen. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda strategiaprosessi, johon osallistuu monilta eri tahoilta vaikuttajia. Elinvoiman keskiössä ovat yrittäjät. Lisäksi merkittäviä kohderyhmiä ovat kylissä asuvat ihmiset, nuoret, muualta työssäkäyvät, lapsiperheet, kesäasukkaat sekä ikäihmiset.

Ruovedelle on syntynyt viimeisten vuosien aikana hyvä yhteishenki. Ruovesi on palkittu vuonna 2018 valtakunnallisessa Suomen yrittäjät ry:n elinkeinopoliittisessa mittaristossa, eniten tulostaan parantaneena kuntana. Lisäksi Ruovesi palkittiin tammikuussa 2019 Pirkanmaan yrittäjien kilpailussa eniten elinvoima-asemaansa parantaneena kuntana.

Elinvoimastrategian tavoitteena on jalkauttaa yrittäjiin ja kunnassa toimiviin yhdistyksiin yhteiset tavoitteet sekä tunnistaa kunnan vetovoimatekijät. (Suomen yrittäjät ry, 2019 ja Pirkanmaan yrittäjä t ry, 2019)

Tutkimuskysymykset ovat:

- Mitkä ovat Ruoveden elinvoiman keskeiset tekijät?
- Miten näitä elinvoiman tekijöitä voitaisiin hyödyntää paremmin koko kunnan kehittämisessä?

1.3 Keskeiset käsitteet

Strategia on pitkän tähtäimen suunnitelma, jota lähdetään strategisten päätösten jälkeen toteuttamaan (Einola & Kohtamäki, 2015, s. 9). Strategia on jatkuva prosessi, jossa strategiaa muokataan uudelleen ja uudelleen (Einola & Kohtamäki, 2015, s. 10).

Elinvoiman kehittämisen toimijoista on kunnilla parhaat edellytykset. Kunnat pystyvät innostamaan asukkaita yhteisöinä löytämään yhteisiä elinvoiman kehittämisen kohteita (Kuntaliitto, 2019). Elinvoima on kokonaisuus monista eri osioista, jotka kuntalaiset voivat tunnistaa omiksi erityispiirteikseen (Pyykkölä & Vuorensola, 2018).

Elinvoimastrategiassa esitetään keskeiset toimialat, läpileikkaavat teemat, toiminnan painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet, mutta ne on kuitenkin kirjattu hyvin yleisellä tasolla (Naturpolis, 2014).

2 Strategia julkisessa organisaatiossa

2.1 Strategia toiminnanohjauksen taustalla

Strategia eli toimintasuunnitelma on kuin organisaation tie tai suunnitelma polusta, jota pitkin koko organisaatio kulkee. Polun päässä siintää visio, päämäärä, jonka tavoittaakseen organisaation on kohdattava polulla olevat tienhaarat. Ilman, että koko organisaatio toimii yhtenäisesti, ei päämäärää saavuteta. Strategialle on valittu suunnitellut teemat ja tavoitteeksi on asetettu visio. (Soste, n.d.)

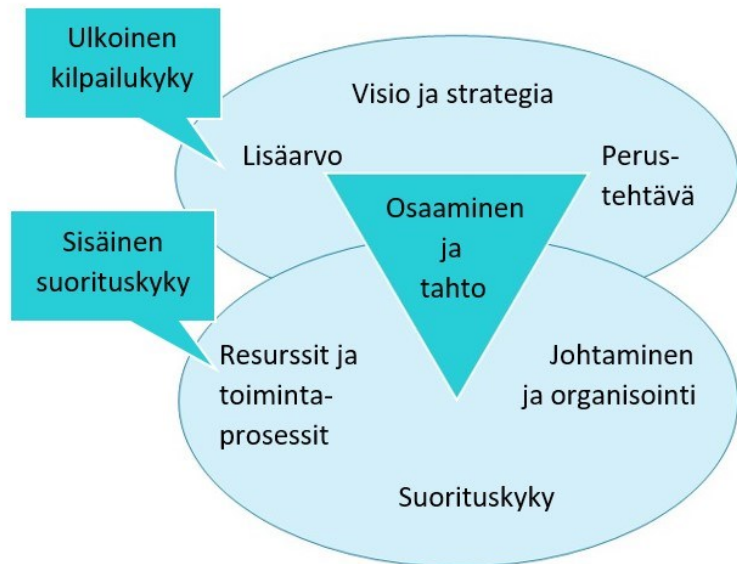
Toimiakseen tuloksellisesti jokainen organisaatio pyrkii tekemään voittoa. Yritystaloudessa voitto mitataan taloudellisena tuloksena, julkisella sektorilla mittaaminen on haasteellisempaa. Julkisen sektorin tulokset syntyvät niistä tuloksista, jotka ovat mitattavissa. Mitattaessa otetaan huomioon esimerkiksi, miten hyvin ja tehokkaasti yhteiskunnan niille määrittämät perustehtävät hoidetaan. Hyvä mittari on yksinkertainen, ymmärrettävä ja helposti viestittävä. Erilaisia mittarijäsenyksiä ovat tulosmittari, ohjausmittari, käynnistysmittari. (Kuntaliitto, 2017)

Yritykset tavoittelevat tuloksen parantamista myynnin lisäämisellä. Asiakkaat ostavat hyvin markkinoituja ja heille tarpeelliseksi tehtyjä tuotteita. Kilpailuetu syntyy, kun yritys on pystynyt vakuuttamaan asiakkailleen tuotteensa niin houkutteleviksi ja tärkeiksi, että kaikki haluavat niitä ostaa. Tulos on mitattavissa liikevaihdon ja tuloksen kasvuna. Julkisella sektorilla tuloksen tavoittelun toimintatavat eroavat yritysten toimintatapoihin. Tuloksen arviointi tapahtuu poliittisen päätöksenteon kautta. (Lindroos, Lohivesi, 2004, s. 24)

Kunnan toiminnan ytimessä on tavoitteena toteuttaa yhteiskunnan määrittämää perustehtävää. Julkisen budjetin avulla tuotetaan kuntalaisille perustehtävien lisäksi lisäarvoa erilaisten palveluiden kautta. Nämä tuotetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti. Miten näihin tavoitteisiin päästään, määrittää pitkälti kunnallisen toiminnan ydinhaasteet. Tavoitteiden asettelu, päätöksenteko ja toteutuksen suunnittelu muodostavat strategiaproessin keskeisen sisällön. (Lindroos, Lohivesi, 2004, s. 24–25)

Kuvaan 1 on yhdistetty sekä organisaatioiden pysyvän luonteiset ydinhaasteet (lisäarvo, perustehtävä ja suorituskyky) että ne keinot, joita organisaatiolla on käytettävissään näihin haasteisiin vastattaessa (visio, strategia, johtaminen, organisointi, resurssit, toimintaprosessit, osaaminen ja tahto). (Lindross & Lohivesi, 2004, s. 25)

Kuva 1 Organisaation pysyvät ydinhaasteet ja aika ajoin muuttuvat keinot vastata näihin ydinhaasteisiin (Lindroos & Lohivesi, 2004).

Kunnallisessa strategiassa perustehtävänä on kuntalaisille palveluiden tuottaminen, kuten sosiaali- ja terveystalvelut. Lisäarvoa kunta voi tuottaa perustehtäväänsä järjestämällä laadukkaasti esimerkiksi osaamisen lisäämisellä. Resurssit ja toimintaprosessit sekä johtaminen ja organisointi määrittellään organisaation suorituskyvyn mukaan, strategiaprosessin loppupuolella ns. strategian toteuttamisvaiheen aikana. Tällöin kunta määrittelee osaamisen ja tahdon rajoiksi millainen suorituskyky ylittääään organisaatiolla on toteuttaa valitsemiaan visiota ja strategiaa.

Strategiaa rakentaessa organisaatiolla tulee olla yhteinen ymmärrys. Yhteinen ymmärrys synnyttää yhteisen kielen, yhteisen ajattelun ja näiden kautta koko organisaation oppimisen. Strategiaa luodessa yhteinen ymmärrys ja kieli ovat tärkeitä johdon kannalta, joka rakentaa strategiaa organisaation yhteisen ymmärryksen ja oppimisen kautta. Yhteinen ymmärrys lisää sitoutuvuutta ja osallistuvuutta, nämä ovat tärkeitä ominaisuuksia, kun fasilitoidaan strategiatyötä. (Einola & Kohtamäki, 2015)

Strategian taustalla on tavoite tehdä asioita ennestään tehokkaammin ja paremmin. Tällöin voidaan pyrkiä löytämään tehokkaampia toimintatapoja tai organisaatiolle mahdollisia toiminta-alueita. Organisaatio pyrkii optimoimaan toimintansa vallitsevaan markkina- ja

kilpailutilanteeseen. Kunnallisessa toiminnassa esimerkiksi tonttitarjonnan lisääminen on tällainen toimintamalli. Toinen tavoite strategian taustalla on pyrkiä tekemään jotakin uutta ja erilaista. Tällöin ei tutkita vallitsevaa markkinoiden kysyntää, vaan organisaatio pyrkii tekemään asiat toisin kuin muut. Uuden ja kilpailijoista poikkeava tapa toimia, perustuu pitkäjänteiseen kehittämiseen, kokeiluun ja oppimiseen. (Vuorinen, 2013)

2.2 Strategian osat

Sisäinen ja ulkoinen analyysi (strategisen aseman määrittäminen), kuuluvat strategiatyöhön keskeisesti. Lisäksi tulee ottaa huomioon päämäärien ja tavoitteiden asettaminen (valinta) ja toimenpideohjelman määrittäminen (toimeenpano). Strategiastyöstä laaditaan vähintäänkin visio, päämäärät ja toimenpideohjelman sisältävät asiakirjat. (Vuorinen, 2013).

Strategiaprosessi aloitetaan nykytilan analyysistä. Analyysi sisältää yleensä talousluvut sekä SWOT-analyysin, jolla kuvataan organisaation sisäiset vahvuudet ja heikkoudet sekä ulkoiset uhat ja mahdollisuudet. Nykytilan kuvauksen jälkeen määritellään, millainen organisaatio tulevaisuudessa tehdään. Tulevaisuuskuva varten tulee ymmärtää kilpailutilanne, millaista muutosta tapahtuu asiakkaiden tarpeissa ja millainen toimintaympäristö tulee olemaan tulevaisuudessa. Muutostrendien tutkimisella ja asiakkaiden tarpeiden analysoinnilla luodaan tavoitemäärittely. (Hiltunen, 2015)

Halutut arvot, perustehtävä (missio) ja tulevaisuuden olomuoto (visio) kuvataan yhden virkkeen määritelmillä. Tulevaisuuden suunnitelma tehdään viiden tai seitsemän vuoden päähän. Tavoitetilan voi pukea A4 mittaiseen tarinan muotoon. Tarinat ovat henkilöstölle ja sidosryhmille helpommin ymmärrettäviä. Tarinat ja kuvat vaikuttavat tunteisiin ja luovat merkitystä kuulijoilleen. Tavoitetilan kuvauksen jälkeen, aloitetaan pohtimaan keinoja, joilla tavoitteeseen päästään. Kuvataan, mihin liiketoimintaan halutaan mukaan, mistä luovutaan sekä mitä investointeja ja kehityshankkeita tarvitaan saavuttaakseen laadulliset ja määrälliset tavoitteet. (Hiltunen, 2015) Strategiatyön yksi keskeisistä osista on investointien arviointi ja budjetointi. Tälle työlle on olemassa paljon erilaisia laskentatoimen työkaluja. (Vuorinen, 2013)

Tässä vaiheessa on hyvä tehdä välitarkastus alussa tehdyn SWOT:n kanssa. Strategian toimenpiteillä pyritään parantamaan organisaation nykytilaa. Joten on hyvä tarkistaa, että valitut tavoitteet kohdistuvat SWOT:ssa vahvuuksiksi ja puutteiksi. Seuraavassa vaiheessa määritellyt toimenpidekokonaisuudet muokataan toimintasuunnitelmallisiksi hankkeiksi, joille asetetaan tavoitteet, aikataulut ja vastuuhenkilöt. Hankkeiden etenemistä seurataan johtoryhmässä ja hallituksessa. (Hiltunen, 2015)

Strategian toteutumisen varmistamiseksi on välttämätöntä purkaa strategia hankkeiksi ja projekteiksi, muutoin strategia jää listaksi toteutumattomia tavoitteita. Yhteenvetona, hyvässä strategiassa on seuraavat osat (Hiltunen, 2015):

1. yrityksen nykytilanteen analyysi
2. toimintaympäristöanalyysi, kilpailijat, asiakkaat, taloudellinen ympäristö lähivuosina
3. yrityksen tavoitetilanteen kuvaus
4. isot linjat toimenpiteistä tavoitetilaan pääsemiseksi
5. strategiset hankkeet = aikataulutetut ja vastuutetut suunnitelmat
6. seurantamalli, jolla johto ja hallitus voivat valvoa strategisten hankkeiden toteutumista.

Laadukas johtamisjärjestelmä takaa strategian hyödyntämisen ja toteutumisen seurannan. Tavoitteet ja mittarit tulee priorisoida tulosalueiden ja toimialojen tasolla. Miten strategian tavoitteiden toteutumista seurataan, vaatii tietojärjestelmän ja raportoinnin. Nämä antavat johtamisjärjestelmälle hyvän perustan toteutumisen seurantaan. Tavoitteet ja mittarit on olennaista pitää sellaisina, että ne vievät toimintaa strategian suuntaisesti, mutta samalla niitä on mahdollisuus tehokkaasti seurata ja reagoida ongelmiin mahdollisimman nopeasti. Reaaliaikaisen, aktiiviseen toiminnan johtamiseen perustuvan tietojärjestelmän kehittäminen on huomattu vaikeaksi niin julkisen puolen organisaatioissa kuin yrityksissä. (Einola & Kohtamäki, 2015).

2.3 Strategiatyön prosessi

Strategian määrittely, toteuttaminen ja seuranta sekä arviointi kannattaa nähdä niiden muodostamana kokonaisuutena, eikä erillisinä toisistaan. Kokonaisuuteen osallistuvat toimijat eri vaiheissa ja rooleissa. Strategian tulee näkyä kuntaorganisaation ja muiden

toimijoiden työssä sekä lopulta kuntalaisten hyvinvointina ja kunnan menestymisenä, näistä asioista riippuu strategian onnistuminen ja sen arvo. (Kuntaliitto, 2017)

Strategiaa tulisi päivittää vuosittain ja se laaditaan yleensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kunnallisessa toiminnassa on tavanomaista, että strategia laaditaan valtuustokaudeksi eli neljäksi vuodeksi. Varsinainen strategian laadinta kestää muutaman kuukauden, päivitysprosessi muutaman viikon.

On hyvä ajoittaa strategian päivittäminen organisaation vuosikelloon, jolloin päivitys ajoittuu alkuvuoteen. ”Säännöllisen vuosittaisen strategiatyön lisäksi isot muutokset toimintaympäristössä johtavat strategian korjaamiseen aina tarvittaessa” (Vuorinen, 2013, s. 250). Päivitys käynnistetään usein yhteisellä tilaisuudella, jossa todetaan nykytilanne ja todetaan kohdat, joita lähdetään päivittämään. Tästä käynnistyy strategiaprosessi, jota seuraa keskustelut, työpajat ja käsittelyvaiheet. Kuntastrategian lopulliset valinnat tekee valtuusto. (Kuntaliitto, 2017)

Laadittavasta strategiasta tulisi tehdä mieleenpainuva ja ymmärrettävä. Tehtävä on haasteellinen, sillä yllättävän usein näyttää siltä, että strategiat jäävät toteuttaja tahoille, jopa suunnittelijoille epäselviksi. ”Epäselvyydet liittyvät yleensä laatijoidensa ajatusten jäsentymättömyyteen – oikeastaan on kyse siitä, että strategian karsimista, tiivistämistä ja yleistämistä ei ole viety kunnolla loppuun”. (Mantere & Aaltonen & Ikävalko & Hämäläinen & Suominen & Teikari, 2006)

Organisaation hallitus antaa toimeksiannon aloittaa ja päättää strategiatyö. Päävastuu strategiatyössä on kunnanjohtajalla tai toimitusjohtajalla, joka käyttää liiketoimintayksiköiden johtajia ja mahdollisesti päälliköitä yhteistyössä kerätessään taustatietoa, suunnitellessaan yksityiskohtaisia suunnitelmia sekä strategian toimeenpanossa. Hallituksen rooli on strategiatyötä ohjaava. Lopullisen strategian hyväksyy hallitus. Päällikkötaso vastaa, että toimintayksiköt vievät strategian toteutukseen ja he raportoivat siitä. Organisaatiossa päällikkötasoa alempi henkilöstö ei yleensä osallistu strategian laatimiseen. (Vuorinen 2013)

Strategian käytäntöön vieminen on päätettävä jokaisessa organisaatiossa sille parhaiten sopivalla tavalla. Jollekin organisaatiolle paras käytäntö voi olla tulokortti, toiselle

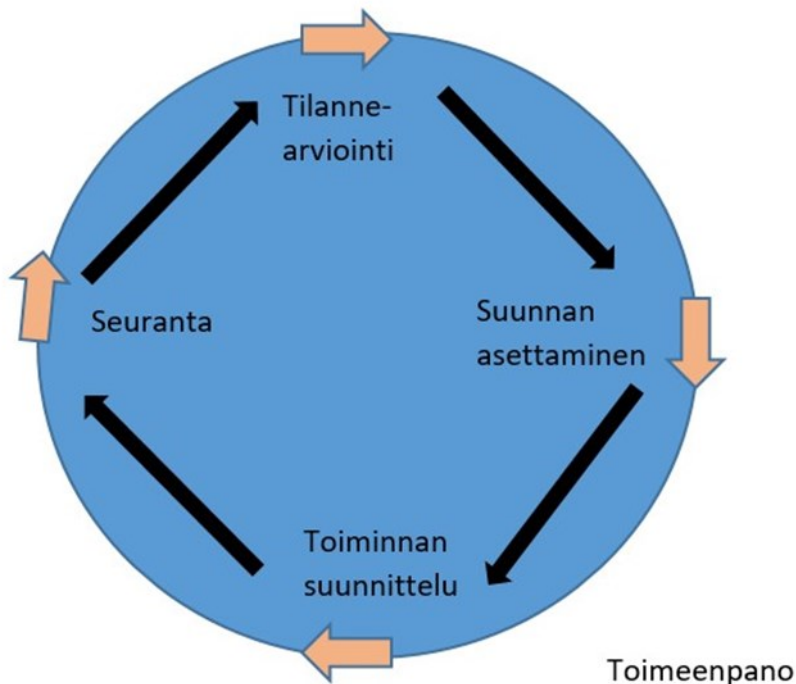
kehityskeskustelu ja kolmannelle joku muu. Strategialinjausten arkityöhön vieminen on päälliköiden ja esimiesten vastuulla. Tämän lisäksi strategiatyöhön liittyy yleensä erilaiset seminaaripäivät, työpajat sekä seurantapalaverit. Kehityskeskusteluissa ja yhteisissä suunnittelupäivissä on sovittava yhteiset käytännöt organisaatiolle, muutoin päämääriin ei päästä. Näitä sopiessa on huomioitava myös vanhat strategiakäytännöt ja mietittävä miten uudet toiminnot istutetaan niihin. Tässä prosessissa palataan aina jossakin vaiheessa kysymykseen, mihin organisaatio on menossa. (Mantere & Aaltonen & Ikävalko & Hämäläinen & Suominen & Teikari, 2006)

Strategiaprosessin ja taloussuunnitteluprosessin kiinteä kytkentä toisiinsa on keskeistä kuntastrategian toteutumisessa. Kun valtuusto päättää vuosittain talousarvion, se samalla konkretisoi strategian toteuttamisohjelmat. Näin määritellään myös vuosittain käytössä olevat resurssin strategian toteutukselle. Talouden tavoitteet määrittelevät, miten talousarvion kautta voidaan strategiaa toteuttaa. (Kuntaliitto, 2017)

Strategian viestinnässä päälinjaukset viestitään henkilöstölle ja sijoittajille lyhyesti. Toimenpidesuunnitelmat pidetään usein vain johdon tietona. Laajempi raportti, joka sisältää analyysit ja pohdinnat erilaisista vaihtoehtoista on konsernin johdon käyttöön. Toimintayksiköt saavat muistiotasoisien raportin, sidosryhmille ja henkilöstölle laaditaan kolme sivuinen raportti sekä powerpoint esitys. (Vuorinen, 2013)

Strategian laatimista, toteuttamista ja uudistamista koskevat käytännöt, kuvataan kuvion 2 mukaan. Strategiaprosessi toteutetaan vuosittaisena syklinä ja se pitää sisällään toiminnan analysoinnin, suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin liittyvät toimenpiteet budjetoinnista viestintään. (Mantere & Aaltonen & Ikävalko & Hämäläinen & Suominen & Teikari, 2006)

Kuva 2 Organisaation prosessikuvaus (Mantere & Aaltonen & Ikävalko & Hämäläinen & Suominen & Teikari, 2006).

Strategioiden konkretisoimiseksi tehdään yhä useammin toteuttamisohjelmia tai osastrategioita. Strategian päämäärien saavuttamiseksi laaditaan määräaikainen ohjelma, joka koostuu projekteista ja toimenpiteistä. Nämä ohjelmat ovat usein poikkihallinnollisia ja vaativat monitoimijaisuutta sekä verkostoitumista. (Kuntaliitto, 2017)

Strategian seuranta ja arviointi kertovat, miten organisaatio onnistuu tehtävien hoitamisessa, järjestämisessä ja toimintojen strategianmukaisuudessa. Mikäli koetaan, että strategiaa tulee korjata tai uudelleen suunnata, auttaa seuranta ja arviointi tämän päätöksen teossa. Arviointi- ja mitattavat tavoitteet ovat seurannan perusta. Näillä ei kuitenkaan ole merkitystä organisaation kannalta, jos ei poikkeamiin puututa ja korjata niitä. (Kuntaliitto, 2017)

3 Elinvoimainen kunta

3.1 Elinvoiman käsite

Elinvoima on uusi ja laaja käsite, joka kuvaa koko kunnan eri osa-alueita. Nämä osa-alueet määrittelevät, miten hyvä ja houkutteleva kunta on asua ja yrittää. Uudistumiskykyisyys, riittävät taloudelliset ja henkiset resurssit ja vuorovaikutteisuus ovat elementtejä, joita löytyy elinvoiman sisältä. Suppeassa ajattelutavassa elinvoimaan sisältyy yritysten kehittäminen, uusien yritysten perustaminen ja tavat miten elinkeinotoiminnan edellytyksiä voidaan kehittää. Laajemmassa ajattelutavassa elinvoima linkittyy vahvasti hyvinvointiin. Tässä ajattelutavassa työpaikkojen, osaavan työvoiman saannin turvaaminen, palvelujen saatavuuden, matkailun ja alkutuotannon kehittäminen vahvistavat kunnan elinvoimaisuutta. (Business Finland, n.d.)

Viime vuosina elinvoiman käsite on laajentunut perinteisestä elinkeinopoliittisesta ajattelutavasta. Elinvoima syntyy lukuisista eri asioista ja tekijöistä, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden siitä, kuinka houkutteleva ja vetovoimainen kunta on. (Pyykkölä & Vuorensola, 2018) Jotta kunta voi olla elinvoimainen, on sen oltava riittävän toiminta- ja uudistumiskykyinen. Perinteinen elinkeinoajattelu rajoittuu kunnan talouteen, väestökehitykseen ja mittareihin kehittämisen näkökulmasta. Vesannon kunnan mukaan elinvoima-ajattelussa nousee työpaikka- ja väestömäärän rinnalle yhteisöllisyys, ilmapiiri, muutoskyky, ennakointi ja sosiaalinen pääoma. (Vesannon kunta, n.d.)

Suomen yrittäjien mukaan elinvoima koostuu kilpailukyvyistä, kasvusta, menestymisestä, vetovoimasta, dynaamisuudesta, energisyydestä, innovatiivisuudesta ja muutoskyvystä. Heidän mukaansa elinvoimaisuutta muodostavat vetovoimainen ympäristö, kilpailukykyinen yrityskanta, työvoiman saatavuus ja riittävä osaaminen, julkisten ja kaupallisten palveluiden yhdistelmä, sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys. Näitä kaikkia tukemassa tulee olla vahva kuntatalous. (Suomen yrittäjät, 2018.)

Liike-elämässä kilpailuetua mitataan yrityksen tuottamalla sijoitetun pääoman tuotolla verrattuna kilpailijoihin tai toimialan keskimääräiseen sijoitetun pääoman tuottoon. Vastaavan kilpailuedun tunnistaminen kuntapuolelle on vaikeampaa. Kuntasektorilla voidaan

mitata esimerkiksi kunnan tai seutukunnan vetovoimaisuutta, kuntaorganisaation tuottavuutta, väkiluvun kasvua, yritysten verotulojen kehittymistä ja asukkaiden keskimääräistä tyytyväisyyttä verrattuna muihin kuntiin. (Einola & Kohtamäki, 2015)

Kunnan näkökulmasta on pohdittava, miten se vastaa alueensa elinvoiman kehittämiseen. Maakunnalliset ja seudulliset organisaatiot tulevat järjestämään tulevaisuudessa monia palveluita, joten kunnan on synkronoitava omat palvelunsa niihin. Kunnan elinvoimaan liittyen palveluiden on tuettava osaltaan alueellisia palveluita, jotta se voi menestyä maakuntansa muiden kuntien joukossa. Elinvoimajohtaminen tukee onnistumista tässä uudelleensuuntautumisessa. (Vesannon kunta, n.d.)

Elinvoiman kehittäminen perustuu isommissa kaupungeissa infrastruktuuriin, joka antaa puitteet asukkaiden viihtyvyydelle ja palveluille sekä mahdollisuudet yritysten toiminnalle. Metroverkot, uudet kerrostaloalueet ja valtatie ovat suurkaupunkien elinvoiman kehittämisen ytimessä. Keskisuurien kuntien kehittämisen kohteena ovat sen sijaan pk-yritykset, joiden varassa paikallistalous ja työllisyys kehittyvät. Pienissä kunnissa edellä mainitut ovat harvoin ylivoimaisia elinvoimantekijöitä. Näissä kunnissa korostuu monipuolisuus, joustavuus, pienuuden ja läheisyyden ekonomia, yhteisöt ja sosiaalinen pääoma sekä muut asiat, jotka suuremmissa kunnissa eivät pääse esille. Pienikin kunta voi olla elinvoimainen. (Vesannon kunta, n.d.)

Kunnan on uudistuttava jatkuvasti, jotta sen kestävä elinvoimaisuus säilyy. On tärkeää, että kunta tunnistaa omat elinvoimansa perusedellytykset. Mitä asioita on kehitettävä, jotta toiminnot uudistuvat ja kuntalaiset voivat hyvin. On tunnistettava ympäristön muutokset, sopeutettava ja kehitettävä oma toiminta uuteen toimintakenttään, otettava käyttöön uusia prosesseja sekä innostettava kuntalaiset, yritykset, kuntien eri toimialojen työyhteisöt ja muut sidosryhmät yhteistyöhön, jotta elinvoima voi vahvistua. (Suomen Kuntaliitto, 2017, s. 3)

Kuva 3 Kunnan elinvoiman kokonaisuus (Suomen Kuntaliitto, 2017, s. 3)

Vetovoimainen ympäristö, kilpailukykyinen yrityskanta, osaamisen ja työvoiman saatavuus, palvelut, sosiaalinen pääoman ja yhteisöllisyys sekä vahva kuntatalous ovat näkökulmia, joista kunnan elinvoimaa voidaan tarkastella. Vetovoimainen ympäristö houkuttelee asukkaita, yrityksiä, matkailijoita ja työntekijöitä. (Suomen Kuntaliitto, 2017, s. 3–4)

3.2 Elinvoiman johtaminen

Kunnan elinvoimaisuuden edistäminen ja kuntalaisten hyvinvointi ovat tulevaisuuden kunnan ydintehtäviä. Yhteisöllisyyden kehittäminen yhdessä tekemisen kautta sekä verkostomaiset toimintatavat ovat välineitä elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittämiseen. Kuntalaisten osallistaminen on nostettu esiin kuntalaissa, joka tuli voimaan vuonna 2015. Osallistaminen ja yhdessä tekeminen ovatkin monella tapaa ajankohtaisia nykypäivänä. Osallisuus kuntaympäristössä tarkoittaa erilaisten toimijoiden osallistumista kunnan kehittämiseen ja tulevaisuuden ratkaisuihin. Tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi yritykset ja yhdistykset ja kuntalaiset itse. (Business Finland, n.d.)

Elinvoiman johtamiseen liittyy tämänhetkinen yhteiskunnan haaste, elinvoimaa ei voi määrätä kasvuun. Kunnan eri osastojen johtajat vastaavat osaltaan, että kunnan elinvoiman kannalta kriittiset kysymykset ratkaistaan mahdollisimman hyvin. Yhteisesti on määriteltävä, mitkä tekijät ovat elinvoiman edistämisen kannalta tärkeimmät. Elinvoiman johtaminen tapahtuu ikään kuin verkostoissa. Kunnan tulee tunnistaa sen erityispiirteet, jotka valjastetaan hyötykäyttöön. Kuntalaiset tulisi nähdä tulevaisuuden resurssina ja kunta itsessään yhteisönä. Elinvoiman johtaminen tapahtuu verkostojen välisestä vuorovaikutuksesta. Viestiminen kunnan elinvoimasta luo ulospäin hyvää kierrettä. (Pyykkölä & Vuorensola, 2018)

3.3 Elinvoimaisen kunnan tunnusmerkit

Paikan elinvoimaisuudesta viestii asukkaiden hyvinvointi, positiivinen ilmapiiri ja imago. Elinvoimaisuutta voidaan lisätä hyvällä kaavoituksella, laadukkailla palveluilla, harrastusmahdollisuuksilla ja tapahtumien järjestämisellä. Muuttoliiketutkija Timo Aron (n.d.) mukaan vetovoimaisen alueen tunnusmerkkejä ovat:

1. Kovat vetovoimatekijät (mm. työllisyys- ja työpaikkakehitys, hyvä yritysdynameikka ja –ilmapiiri, koulutustarjonta)
2. Pehmeät vetovoimatekijät (mm. alueen ilmapiiri, matkailu- ja luontokohteet, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut)
3. Identiteettitekijät
4. Sijainti
5. Saavutettavuus ja yhteydet
6. Mainekuva
7. Villit kortit (tekijät, jotka ovat olleet piilossa tai jääneet hyödyntämättä)

Uuden kuntalain mukaan kunnan tulee edistää alueensa elinvoimaa (Suomen yrittäjät, 2018). Jotta kunta voi uudistua ja toteuttaa tavoitteitaan on asukasmäärän kasvettava ja työikäisten sekä lasten ja nuorten suhteellisen osuuden oltava suurempi. Mikäli näin ei ole, palveluverkkoon tulee tyhjäkäyntiä ja se nostaa yksikkökustannuksia. Monipuolinen ja viihtyisä ympäristö, nopeat laajakaista yhteydet, tonttitarjonta, toimivat liikenneyhteydet ovat asioita, joilla kunta voi kasvattaa asukkaiden ja yritysten määrää. Matkailijat tuovat tulovirtoja kunnan alueelle lisäten hyvinvointia, joten myös siihen kunnan kannattaa satsata.

Kunnan tulee pohtia asuntokantaansa uudistaessa, millaisia asukkaita kunnassa tulee tulevana vuosina asumaan. Asuntopolitiikassa on otettava huomioon millaisia palveluita asukkaat tulevat käyttämään ja miten he saavat palvelut käyttöönsä. Samassa yhteydessä huomioidaan kaavoitukseen ja liikenteeseen liittyvät yhteydet, alueiden taloudellisuus ja viihtyisyys sekä tarvitsevatko asukkaat tukitoimenpiteitä. Kuntaliiton mukaan kuntalaisella tulee olla pääsääntöisesti mahdollisuus saavuttaa palvelu kävellen tai joukkoliikenteen avulla, harvaan asuttaja alueita lukuun ottamatta. (Suomen Kuntaliitto, 2017, s. 4)

Elinvoimaisuuden kaksi keskeistä tekijää ovat vahva ja monipuolinen yrittäjyys sekä kunnan asukkaiden yritysten käytössä olevat koulutus- ja osaamispalvelut (Suomen yrittäjät, 2018). Yrittäjät ovat kunnan tärkein voimavara. Ilman yrityksiä ei ole työpaikkoja. Palveluiden rahoittamiseen tarvitaan verotuloja, joita työpaikat ja yritykset tuovat. Mikäli yritykset eivät voi hyvin ja eivät tarjoa työpaikkoja, kunnan työttömyys kasvaa ja kuntalaiset ovat vähemmän hyvinvoivia. Kunta voi tukea alueensa yritystoimintaa monin eri tavoin. Paikkakunnan kilpailuetua kunta voi luoda yritysten kehittymisellä, osaavan työvoiman saatavuudella, oppilaitosten, yritysten, tutkimuslaitosten ja muiden kehittämissyhteisöjen verkostolla. (Suomen Kuntaliitto, 2017, s. 5)

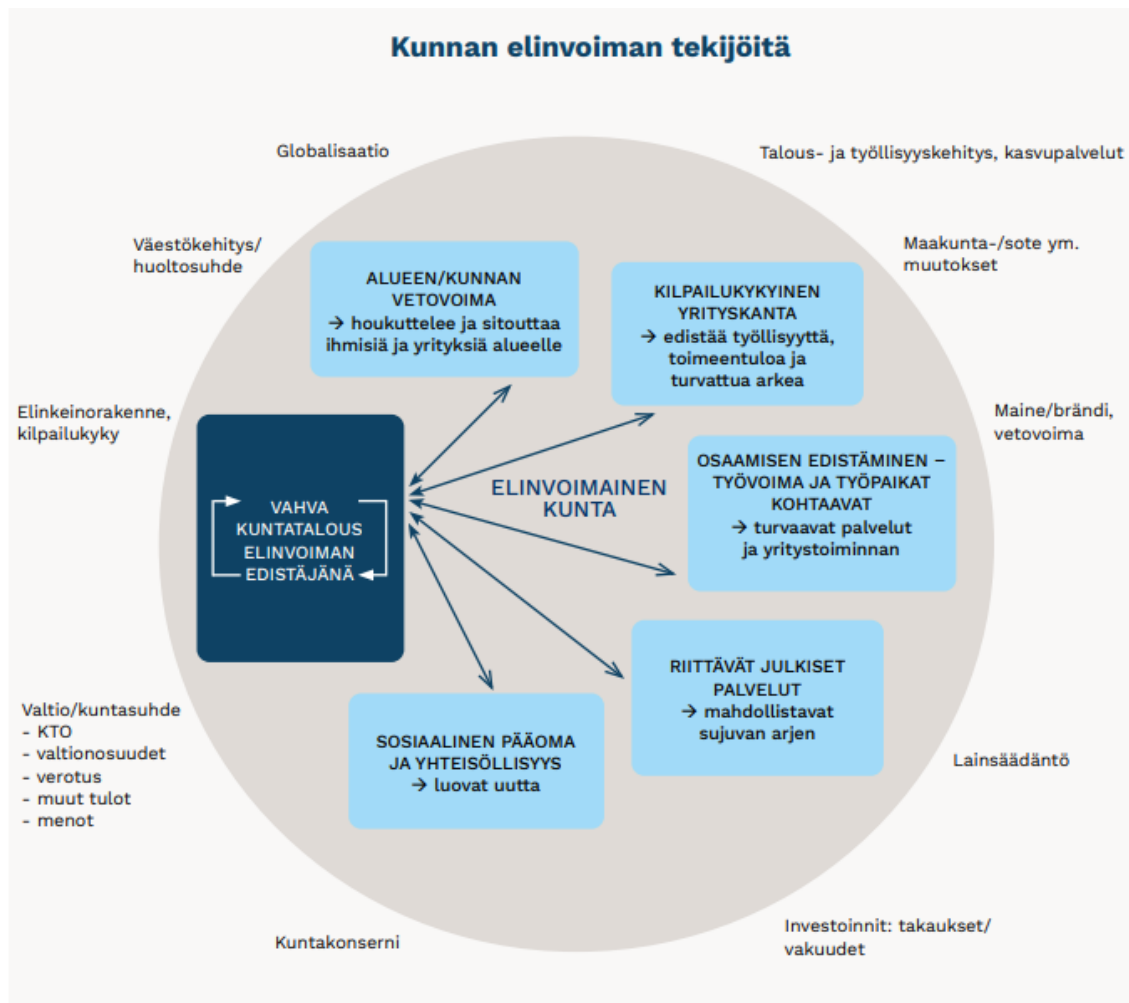
Pienyritykset ja aloittavat yrittäjät tarvitsevat tukea liiketoimintansa kehittämiseen. Tähän tarpeeseen kunnat voivat tarjota palvelunaan yritysneuvontaa. Laadukkaan yritysneuvonnan kautta kunta tarjoaa apua rahoituksen hakemiseen, investointien suunnitteluun, liiketoimintamallien selkeyttämiseen ja markkinointitoimenpiteisiin. Uusien yritysten syntymistä kunta voi edesauttaa tarjoamalla tarkoituksen mukaisia toimitiloja edulliseen hintaan. Yritysten hyvinvointi on suoraan verrattavissa kunnan hyvinvointiin. (Suomen yrittäjät, 2018)

3.4 Elinvoimastrategia

Vuosien 2018 ja 2019 aikana Suomen kuntien talous on ollut koetuksella. Kuntataloutta tarkastellaan yleisesti tulojen ja menojen erotuksella, mutta syvempi ja pidemmälle aikajaksolle näyttävä tarkastelu saadaan katsomalla kuntien tasetta. Elinvoiman kehittäminen tulee olemaan merkittävässä roolissa tulevaisuuden kunnissa. Erityisesti väestökehitys, työllisyys ja investointitarpeet. (Suomen Kuntaliitto, 2020)

Kuten aiemmin tässä työssä on todettu kunnan toimintaa ohjaa strategia. Kuntien keskinäisessä vertailussa pärjäämiseen kunta tarvitsee elinvoimastrategian, jossa mm. suunnitelmallisesti määritellään kunnan vetovoimatekijät, kehittämiskohteet sekä imagon painopisteet. Elinvoima on laaja käsite, jota voidaan hahmottaa kuvan 4 avulla.

Kuva 4 Kunnan elinvoimantekijöitä (Suomen Kuntaliitto, 2020, s.7)

Elinvoimastrategian työstämisen punainen lanka on elinvoiman johtamisen kolme näkökulmaa; resurssit, vuorovaikutus ja uuden luominen. Elinvoimastrategiaan tuodaan näkyväksi olemassa olevat resurssit ja tavoitteiden avulla valjastetaan koko yhteisön voimavarat käyttöön (Inarin kunta, 2019). Seuraavissa kappaleissa tutustutaan Pälkäneen ja Sulkavan kuntien elinvoimastrategioihin, miten näissä kunnissa on löydetty elinvoimaisuuden tekijät.

3.5 Pälkäneen elinvoimastrategia

Pälkäneen asukasluku vuonna 2018 oli 6499 asukasta. Elinvoimastrategia on tehty vuosille 2016–2020. (Pälkäne, n.d.) Elinvoimastrategiassa on vision ja mittareiden lisäksi 8 otsikkoa. Pälkäne haluaa profiloitua matkailukuntana, mutta myös hyvinvointikuntana.

Elinvoimastrategian otsikot ovat:

- Visio
- Ilmapiiri ja asenteet
- Pälkäne asuinympäristönä
- Pälkäne matkailukohteena
- Palvelut Pälkäneellä
- Vapaa-aika ja harrastukset
- Yrittäjyys
- Pälkäneen kunnan kilpailutekijät
- Kunnan rooli elinvoiman edistäjänä
- Vaikuttavuuden seuranta

Pälkäneen sijainti Hämeenlinnan ja Tampereen välissä on hyvä. Pälkäne kuvaa ilmapiiriään sanoilla ”koko kylä kasvattaa”, lapsiperheen on helppo tulla kuntaan. Asuinympäristönä Pälkäneellä voi tuntea olevan lomalla arkenakin. Matkailussa Pälkäne panostaa Sappeen laskettelukeskukseen sekä matkailuyritysten tiiviimmällä yhteistyöllä rakennetaan alueen brändiä. Pälkäneellä on paljon kesäasukkaita, jotka mahdollistavat kattavaa palvelurakennetta. Elinvoimastrategiassa Pälkäne aikoo lisätä palveluita kesäasukkaille sekä veneilijöille ja rakentaa lisää leikkialueita lapsille. Pälkäneen yhdistykset ovat elinvoimaisia ja kunnan rooli yhteistyössä on vahvaa. Vapaa-ajan palveluiden osalta Pälkäne lisää pyöräilyreittejä ja nuorten harrastusmahdollisuuksia. Pälkäne kertoo yritystensä lukumäärän olevan huippukorkea, elinvoimastrategian tavoitteisiin on kirjattu mm. yritysilmapiirin parantaminen ja palveluhakemiston luominen. Kilpailutekijöikseen Pälkäne mainitsee: Sappeen matkailukeskittymän, aktiiviset, identiteetiltään vahvat kylät, vapaa-ajan asukkaat, jotka käyttävät palveluita ja markkinoivat Pälkänettä kotipaikkakunnallaan, maatalouden sekä lähiruuan, luonnon ja vesistöt, mielenkiintoisen historian ja kulttuuriympäristön, monipuolisen matkailutarjonnan, laajan harrastustarjonnan sekä sijainnin lähellä suuria kaupunkeja. (Pälkäne, n.d.)

3.6 Sulkavan kunnan elinvoimastrategia

Sulkavan kunnan asukasluku vuonna 2018 oli 2528. Sulkava on Saimaan saaristokunta.

Elinvoimastrategia on laadittu vuosille 2018–2021. (Sulkava, n.d.) Elinvoimastrategiassa on vision lisäksi 11 alakohtaa, mittareita ei ole määritelty. Elinvoiman keskeiset teemat ovat:

- Myönteinen yritys ympäristö
- Työllisyys ja osaava työvoima
- Laadukkaat tietoliikenneyhteydet
- Kaavoitus ja maankäyttö, tieverkko
- Sulkavan Suursoudut
- Yhdistysten ja innostuneiden vapaaehtoisten tekemä talkootyö
- Puhdas ja upea luonto, matkailulliset valtit
- Yhteistyö ja ympäristö
- Asuminen ja väestö
- Yrittäjyyslukio
- Palvelutuotanto
- Kuntamarkkinointi

Sulkava haluaa olla turvallinen kunta, jossa kaikki kuntalaiset ovat samassa veneessä. Sulkava painottaa yhteisöllisyyttä sekä uusien kuntalaisten ja yritysten löytämistä.

Elinvoimastrategiassa huomioidaan yritykset. Sulkavalla on myönteinen yritysilmapiiri ja osaavan työvoiman saamiseen on kiinnitetty oppilaitosyhteistyössä huomiota. Sulkavan kunta on mukana toimivien tietoliikenneyhteyksien kehittämisessä. Kaavoitus nousee myös esiin, kuin myös puhdas luonto ja matkailu. Sulkavan suursoudut ovat kesän merkittävien tapahtuma ja vapaaehtoiset talkoolaiset ovat niissä tärkeä voimavara. Veneilymatkailua ja satamapalveluita halutaan kehittää. Tavoitteina on houkutella kuntaan uusia asukkaita. Varhaiskasvatus on laadukasta. Sulkavalla on yrittäjyyslukio ja kunta lupaa tarjota ympärivuoden laadukkaita nuorisopalveluita. Kunta aikoo panostaa kuntamarkkinointiin näkymällä tienvarsimainoksissa. (Sulkava, n.d.)

3.7 Kahden kunnan elinvoimastrategian vertailu

Pälkäneen ja Sulkavan kuntien elinvoimastrategiaa yhdistää tahtotila löytää uusia asukkaita kuntaa. Tämä on hyvin ymmärrettävää ja tavanomaista kunnille. Sulkavalla elinvoimastrategiassa on otettu huomioon kaavoitus ja ympäristö. Pälkäneellä taas painotetaan enemmän yhteisöllisyyden ja matkailun kehittämiseen. Pälkäneellä tavoitteet

on asetettu selkeästi ja niiden toteutumiselle on asetettu mittarit. Sulkavalla ei mittareita tai tulostavoitteita ole.

Molempien kuntien strategiapaperit ovat selkeitä ja lyhyehköjä. Pälkäneen strategia on hieman seikkaperäisempi. Pälkäneellä on myös panostettu visuaaliseen näkymään enemmän. Pälkäneellä on avattu tavoitteisiin pääsemistä kysymyksillä: mitä teemme. Tämä konkretisoi strategiaa. SWOT-analyysiä ei kummastakaan strategiasta löydy. Myöskään aikataulutuksia tai muita resursseja ei ole kummassakaan strategiassa kirjoitettu. Molemmat asiakirjat ovat hyvin selkeitä ja helposti luettavia. Kuntalaisen on helppo lähestyä kumpaa tahansa strategiaa ja löytää sieltä itseä koskevaa tietoa.

Tavoitteena Ruoveden elinvoimastrategian osalta on, että se on selkeä, ymmärrettävä, siitä löytyy mittarit ja valitut tavoitteet ilmenevät strategiasta konkreettisesti. Vetovoimatekijät sekä pohja tavoitteille saatiin Ruovedellä järjestetystä elinvoimakyselyn tuloksista, näin ollen ne sitouttavat kuntalaisia ohjelmaan ja edesauttavat yhteisöllisyyttä.

4 Ruoveden kunta

4.1 Yleistä

Ruovesi on 4283 asukkaan kunta Ylä-Pirkanmaan seutukunnassa (2019). Rajanaapureina Ruovedellä ovat Virtain, Mänttä-Vilppulan, Ylöjärven ja Tampereen kaupungit sekä Juupajoen kunta. Ruoveden tunnetuin nähtävyys on Helvetinjärven kansallispuisto. Sen lisäksi Ruovedeltä löytyvät soiden suojelualue Siikaneva sekä kaunista vesistöä, johon sijoittuu mm. Muroleen ja Visuveden kanavat. (Ruoveden kunta, n.d.)

Ruoveden sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut järjestää Keiturin Sote Oy. Keiturin Sote Oy on Virtain kaupungin omistama tytäryhtiö, joka tuottaa palvelut Ruovedelle ja Virroille.

Ruovedellä on lukio, jonka palvelut järjestää Sastamalan koulutuskuntayhtymä – Sasky. Lukio on erikoistunut erilaisiin linjoihin: ratsastus-, jääkiekko-, e-sports- ja eläinlääketieteellinen linja. Ruovedellä on kaksi kyläkoulua sekä yhtenäiskoulu. Yhtenäiskoulu sijaitsee urheilukeskuksen yhteydessä, näiden välittömään yhteyteen valmistui syksyllä 2020 hirsinen päiväkotikoti - Metsäpolku. Urheilukeskuksesta löytyy urheilukenttä, tenniskenttä,

kuntosali, frisbee golf-rata, pesäpallokenttä sekä jäähalli. Vuonna 2019 alueelle valmistui pump track-rata sekä lähiliikuntapuisto.

Ruoveden keskusta sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokkaalla alueella. Kulttuurilla onkin kunnassa vahva historia, monet taiteilijat ovat käyneet ammentamassa inspiraatiota Ruoveden maisemissa. Näistä muutamina mainittakoon Akseli Gallen-Kallela, Hugo Simberg, Johan Ludvig Runeberg ja Oscar Merikanto. Ruoveden vuoden merkittävimpiä tapahtumia ovat kesän Musiikkia Ruovesi -kamarimusiikkiviikko, Noitakärjäviikko sekä elokuussa pidettävä Noitienyö.

Yhtenä Ruoveden omaleimaisena piirteenä ovat Ruoveden vireät kylät. Ruovedellä toimii aktiivisesti Jäminkipohjan, Muroleen, Pappilankulman, Pihlajalahden, Tuuhosen, Visuveden ja Väärinmajan kyläyhdistykset. Jokaisella kylällä on omat vahvuutensa ja monelta kylältä löytyy kylätalo yhteisiin kokoontumisiin. Viime vuosina 5 kylää on rakentanut Pirkanmaan ELY-keskuksen rahoituksella valokuituyhteydet kyliin. Näissä hankkeissa on mukana ollut alusta asti yli 500 valokuituverkkoon liittyjää. Projektin edetessä mukaan tuli myös sähköyhtiö Elenia Oy, joka rakensi säävarman sähkön valokuidun yhteyteen. Ruoveden haja-asutusalueella on poikkeuksellisen hyvät olosuhteet tehdä esimerkiksi etätöitä tai opiskella, sillä valokuitu tulee myös lukuisiin vapaa-ajan asuntoihin.

4.2 Ruoveden avainluvut

Tilastokeskuksen kuntien avainluvut tilaston mukaan vuonna 2019 Ruovedellä oli 4283 asukasta. Se oli 2,6 % vähemmän kuin vuonna 2018. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä oli 11,5 %, kun koko maan vertailuluku oli 62 %. 15–64-vuotiaiden osuus oli 51,7 % ja yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä 36,9 %. Koko maassa yli 64-vuotiaiden osuus oli 5,2 %. Tämä luku kuvastaa hyvin Ruoveden ikärakennetta. Ruovedellä on paljon ikäihmisiä, mikä näkyy myös kunnan palvelutarjonnassa. Eläkeläisten osuus väestöstä vuonna 2018 oli 41,7 %, koko maan vertailuluku 25,9 %. Sosiaali- ja terveystoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset vuonna 2019 olivat 4909,20 euroa/asukas (koko maa 3481,70 euroa/asukas). Sairaanhoidokuluja nostaa mm. vuosittaisten erikoissairaanhoidon kulujen määrä. (Tilastokeskus, n.d.)

Ulkomaalaisten kansalaisten osuus väestöstä oli 1,1 %, kun koko maan vertailuluku oli 4,8 %. Syntyneiden enemmitys vuonna 2019 oli -47, eli kuolleisuus oli suurempaa kuin syntyvyys Ruoveden väestön keskuudessa. Kuntien välinen muuttotappio vuonna 2019 oli 55 henkilöä miinuksella. Perheiden lukumäärä samana vuonna 1186 perhettä ja asuntokuntien määrä 2189 kpl. (Tilastokeskus, n.d.)

Vuonna 2019 vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä oli 66,8 %, se on 7 % pienempi kuin koko maan vertailuluku 73,8 %. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita yli 15 vuotiaista oli 21,2 %, koko maassa 32,2 %. Ruovedellä asuvien työllisten määrä vuonna 2019 oli 1553. Ruovedellä vuonna 2018 olevia työpaikkoja oli 1545.

Työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2018 99,5 %. Työllisyysaste vuonna 2018 oli 70,3 % ja työttömien osuus työvoimasta 8,5 %. Koko maan vastaavat luvut 72,1 % ja 9,7 %.

Taloudellinen huoltosuhde vuonna 2018 oli 183,2, kun koko maassa huoltosuhde oli 132,5. ”Väestörakennetta mitataan ns. taloudellisella huoltosuhteella, jossa lasketaan kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.” (Tilastokeskus, n.d.)

Taulukko 1 Ruoveden kunnan avainluvut vuonna 2019 (Tilastokeskus, n.d.)

Avainluku, tiedot vuodelta 2019	Ruovesi	Koko maa
Väkiluku, 2019	4 283	5 525 292
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %, 2019	-2,6	0,1
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2019	11,5	62
15–64-vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2019	51,7	22,3
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2019	36,9	5,2
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä, %, 2019	1,1	4,8
Syntyneiden enemmitys, henkilöä, 2019	-47	-8 336
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä, 2019	-55	0
Perheiden lukumäärä, 2019	1 186	1 467 368
Asuntokuntien lukumäärä, 2019	2 189	2 734 219

Rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus, %, 2019	81,5	38,7
Vuokra-asunnoissa asuvien asuntokuntien osuus, %, 2019	20,1	33,7
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2019	66,8	73,8
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2019	21,2	32,2
Alueella asuvan työllisen työvoiman määrä, 2018	1 553	2 373 668
Työllisyysaste, %, 2018	70,3	72,1
Asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus, %, 2018	67,2	65,2
Työttömien osuus työvoimasta, %, 2018	8,5	9,7
Eläkeläisten osuus väestöstä, %, 2018	41,7	25,9
Taloudellinen huoltosuhde, 2018	183,2	132,5
Alueella olevien työpaikkojen lukumäärä, 2018	1 545	2 373 668
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %, 2018	12,4	2,7
Jalostuksen työpaikkojen osuus, %, 2018	32,8	21,1
Palvelujen työpaikkojen osuus, %, 2018	52,9	74,8
Työpaikkaomavaraisuus, 2018	99,5	100
Opetus- ja kulttuuritoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas, 2019	1 568,30	2 072,50
Sosiaali- ja terveystoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas, 2019	4 909,20	3 481,70

Ruovesi on maaseutupitäjä, jossa alkutuotannon työpaikkojen osuus vuonna 2018 oli 12,4 % (koko maa 2,7 %). Jalostuksen työpaikkojen osuus Ruovedellä vuonna 2018 oli 32,8 % (koko maa 21,1 %). Palvelujen työpaikkojen osuus vuonna 2018 oli Ruovedellä 52,9 % (koko maa 74,9 %). (Tilastokeskus, n.d.)

4.3 Ruovesi asuinkuntana

Ruovesi on turvallinen kunta asua, jossa on kunnan omin sanoin: hyvän arjen elämä.

Taulukko 1 mukaan Ruovedellä rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus oli vuonna 2019 81,5 %, kun koko maan vertailuluku oli 38,7 %. Vuokra-asunnoissa asuvien asuntokuntien osuus 20,1 %, koko maan vertailuluku 33,7 %. Ruoveden kunnan vuokra-asuntotarjonnassa on rivitaloja-asuntoja ja kerrostaloasuntoja. Kerrostaloasuntoja löytyy Jäminkipohjan ja Visuveden kylistä sekä kirkonkylästä. Kunnan omistamia kerrostaloasuntoja vuonna 2020 on kirkonkylässä ja Visuvedellä. (Tilastokeskus, n.d.)

Vuonna 2019 tehtiin opinnäytetyö Tulomuuttajakysely – Case Ruoveden kunta.

Opinnäytetyössä selvitettiin viimeisen viiden vuoden aikana kuntaan muuttaneiden asukkaiden syitä muuttamiselle ja tyytyväisyyttä kotikuntaansa kohtaan. Suurimmiksi syiksi muuttaa Ruovedelle nousivat luonto ja elinympäristö, juuret Ruovedellä, asunnon osto tai rakentaminen, oma tai puolison työpaikka ja turvallisuus. Kyselyyn vastanneista (n=99) 29 henkilöä oli 65–74-vuotiaita ja 19 henkilöä 45–54-vuotiaita. (Mäenpää, 2019)

4.4 Ruoveden elinkeinot

Ruoveden kunnan merkittävin työnantaja on ikkuna- ja ovitehdas Pihla Oy. Pihla työllistää noin 200 työntekijää, Ruoveden kunta työllistää noin 170 työntekijää. Ruovedellä on metallialan, kalustealan ja metsäkoneita valmistavaa teollisuutta. Lisäksi kunnassa on paljon palvelualan yrityksiä ja yksinyrittäjiä. Maaseutukuntana Ruovedellä on alkutuotantoa. Vuonna 2020 aktiivituloja on 124kpl. Lypsykarjatiloja on 12 kpl, jonka lisäksi kunnasta löytyy emolehmä- ja lihakarjatiloja 6 kpl sekä lammastiloja 2 kpl ja hevostiloja 2 kpl. Sika- tai broilertuotantoa ei Ruovedellä ole. Villisikoja kasvatetaan kolmella tilalla ja näistä lisäksi yhdellä tilalla on strutsien kasvatusta.

Matkailu toimialana on Ruovedellä ollut 80-luvulla vahvaa. Ruovesi valittiin 70-luvulla Suomen kauneimmaksi kirkonkyläksi ja se toi kuntaan paljon turisteja. Myös Akseli Gallen-Kallelan erämaa-ateljee houkutteli matkailijoita kuntaan. Sittemmin ateljee on suljettu turisteilta. Ruoveden luonto ja sen nähtävyydet ovat kuitenkin vetovoimaisia. Kevään 2020 Covid 19 –pandemian aikana Ruoveden kohteet täyttyivät luontomatkailijoista, niin kuin

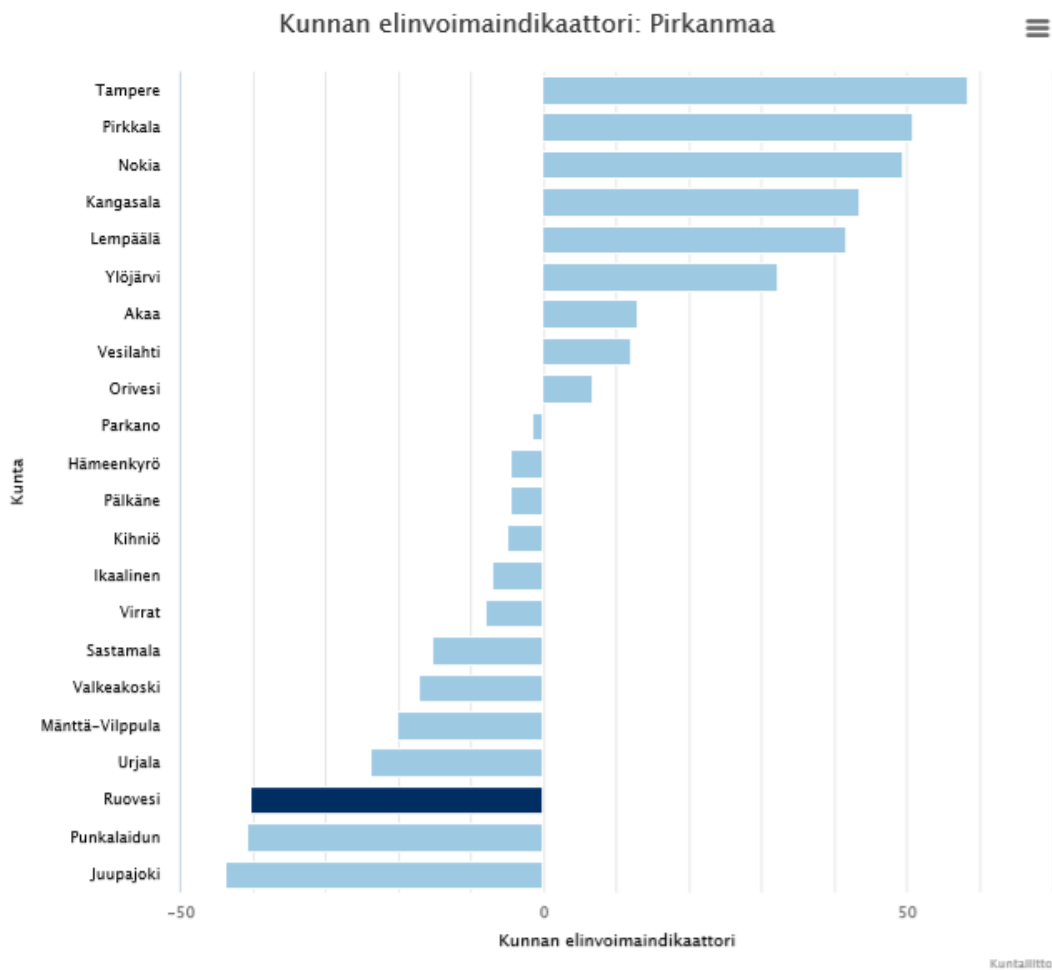
monet muutkin Suomen luontokohteet. Ruovedellä on useita matkailutoimialan yrittäjiä ja kunta on tehnyt yhteistyössä yrittäjien kanssa kehittämistyötä toimialan edistämiseksi. Luonto- ja kulttuurimatkailu on nostettu Ruoveden kuntastrategian yhdeksi pääteemoista. (Ruoveden kunta, n.d.) Helvetinjärven kansallispuiston kautta kunta on rakentanut ”Helvetin hyvä kunta” -brändiä. Matkailulla on Ruovedellä potentiaalia, se kävi ilmi myös elinvoimakyselyn tuloksista.

4.5 Ruoveden elinvoimaindikaattori

Kuntaliitto julkistaa Suomen kunnista vuosittain elinvoimaindikaattorin. Kunnan elinvoimaindikaattori kuvaa kunnan elinvoiman muutosta kahden viimeisen tilastoista saatavan ajankohdan välisenä aikana. Keskiarvo, joka on 0, kuvaa elinvoiman muutosta. Kunnan tulosta verrataan maakunnan tulokseen, mikäli kunta on saanut positiivisia arvoja, se on kehittynyt paremmin kuin oma maakunta keskimäärin. Jos taas kunta saa negatiivisia arvoja, on se kehittynyt huonommin. (Kuntaliitto, 2019)

Väestönmuutos, työpaikkamuutos, verotulojen muutos, taloudellisen huoltosuhteen muutos ja koulutustason muutos vaikuttavat indikaattoriin. Kaikilla tekijöillä on yhtäläinen painoarvo elinvoimaindikaattorin arvoon. (Kuntaliitto, 2019)

Kuva 5 Pirkanmaan kuntien elinvoimaindikaattori vuodelta 2019. (Kuntaliitto, 2019)

Vuoden 2019 elinvoimaindikaattori vertailussa Pirkanmaalla, Ruovesi sijoittuu arvolla -40,28 sijalle 20 maakunnan 22 kunnan joukossa. Parhaan tuloksen saa keskuskaupunki Tampere. Tampereen elinvoimaindikaattorin positiivinen arvo on 58,29. Ruoveden naapurikunnissa arvot ovat Ylöjärvellä 32,11; Mänttä-Vilppulassa -20,07; Virroilla -7,92 ja Juupajoella -43,69. Vuonna 2018 Ruoveden elinvoimaindikaattorin arvo oli -22,01 ja Ruovesi oli tilastossa sijalla 19. Elinvoimaindikaattorin perusajatus on: ”positiivinen arvo viestii hyvästä elinvoiman suunnasta, negatiivinen huonommasta.” (Kuntaliitto, 2019)

5 Elinvoimakysely

5.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui tapaustutkimus eli case-tutkimus.

Lähestymistavaksi voidaan valita tapaustutkimus, kun seuraavista ehdoista täytyy joku tai jotkut:

- mitä-, miten- ja miksi-kysymykset ovat keskeisiä
- tutkijalla on vain vähän kontrollia tapahtumiin
- aiheesta on tehty vähän empiiristä tutkimusta
- tutkimuskohteena on jokin tämän ajan elävässä elämässä oleva ilmiö (Eriksson & Koistinen, 2014, s. 5)

Opinnäytetyön tapaustutkimuksessa on kyse yhden kunnan kehittäminen ja tutkimuksessa halutaan löytää uusia kehittämisehdotuksia käytäntöön. Tapaustutkimuksella halutaan löytää kuvaus Ruoveden kunnan elinvoima- ja vetovoimatekijöistä sekä saada johtopäätöksenä kokonaiskuva elinvoimastrategiasta. Tutkittava tapaus rajataan yhden kunnan alueelle, kohderyhmänä ovat kunnan asukkaat, yrittäjät, kesäasukkaat sekä muut, joita Ruoveden kunnan asiat kiinnostavat (esim. matkailijat).

”Tapaustutkimuksen keskeisiä työvaiheita ovat tutkimuskysymysten muotoileminen, tutkimusasetelman jäsentäminen, tapausten määrittely ja valinta, käytettävien teoreettisten näkökulmien ja teoreettisten käsitteiden määrittely, aineiston ja tutkimuskysymysten välisen vuoropuhelun logiikan selvittäminen, aineiston analyysitapojen ja tulkintasääntöjen päättäminen, raportointitavan päättäminen” (Eriksson & Koistinen, 2014, s. 22).

Ruoveden kunnassa on voimassa oleva elinkeinostrategia 2015–2020, joka tarvitsee päivitystä. Ruoveden elinvoimalautakunta päätti kokouksessaan 15.1.2020, että elinkeinostrategia päivitetään elinvoimastrategiaksi ja se syventää kuntastrategian teemoja. Kysymykset laadittiin yhdessä kunnan johtoryhmän kanssa 11.5.2020 pidetyssä kokouksessa.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksella. Kuntalaisille sekä muille vastaajille järjestettiin digitaalinen kyselytutkimus. Lisäksi yrittäjille järjestettiin keskustelutilaisuus, jossa he pääsivät vaikuttamaan elinvoimastrategiaan. Lisäksi kuntalaisille järjestettiin sähköinen

elinvoimailta teams-alustalla, jossa he pääsivät vaikuttamaan strategiatyöntekoon. Covid 19 –pandemian takia jouduttiin järjestämään tilaisuuksia sähköisesti, tämä rajoitti osallistujien määrää. Sähköiseen kyselytutkimukseen tavoitteena oli saada 200 vastausta, vastauksia tuli 295kpl.

5.2 Kyselytutkimus

Digitaalinen kyselylomake sisälsi sekä strukturoituja kysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Ruoveden kunnan johtoryhmä pohti kysymysten asettelua ja päätyi vaihtoehtoon, jossa kyselyn lopussa on tarkoituksen mukaista kysyä 3 avointa kysymystä. Näin vastaajat voivat vapaasti kertoa Ruoveden vetovoimatekijöistä, joita ei olisi annettu valmiina vaihtoehtoina. Tällä oli tarkoitus hakea uusia asioita ja ilmiöitä, joita ei ehkä muutoin tulisi huomattua.

Kysymyksiä oli yhteensä 27 kpl. Taustakysymyksiä jälkeen kysyttiin mitkä asiat ovat sinulle tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arkesi on sujuvaa. Tällä kysymyksellä haluttiin kartoittaa asukkaiden näkökulmasta, miten he haluavat tulevaisuudessa palveluita ja millaisessa ympäristössä he haluavat asioida. Kyselyssä kartoitettiin myös, miten hyvin kunnan järjestämät erilaiset palvelut ovat nyt järjestetty. Kyselyn lopussa olivat avoimet kysymykset: mitkä asiat ovat hyvin, mitkä ovat mielestäsi Ruoveden vetovoimatekijät, mitä kertoisit Ruovedestä muille sekä terveiset kunnalle.

Sähköinen kyselytutkimus toteutettiin ZEF-kyselyohjelmistolla. Kysely julkaistiin 15.6.2020 ja vastausaikaa oli 5.7.2020 asti. Sähköinen linkki kyselyyn oli jaettuna kunnan nettisivuilla, Facebookissa ja se lähetettiin sähköpostilla yrittäjille, lisäksi siitä tiedotettiin paikallisessa Ruovesi-lehdessä (kuva 6).

Kuva 6 Ruovesi-lehden artikkeli 1.7.2020 ilmestyneessä lehdessä, s.3.

Kunnan elinvoimaa tutkitaan kyselyllä

Kunnan elinvoimaa tutkitaan parhaillaan käynnissä olevan internetkyselyn avulla. Kunnan verkkosivujen kautta pääsee vastaamaan kysymyksiin 5. heinäkuuta asti. Kysely on suunnattu sekä vakituisesti paikkakunnalla asuville että satunnaisemmin täällä käyville. Tuloksia käytetään pohjana kunnan elinvoimaohjelmassa.

Kehityspäällikkö **Sirkku Mäkelä** kertoo, että samantyylinen kysely on tehty muun muassa kuntastrategiaa laadittaessa. Elinvoimalautakunta on päättänyt, että elinkeinostrategia 2015–20 päivitetään elinvoimastrategiaksi.

5.3 Analysointi ja vastaukset

Analysointimenetelmänä käytettiin määrällistä ja sisällön analyysiä. Määrällisellä analyysillä selvitetään esimerkiksi ilmiöiden esiintymistä numeroiden ja tilastojen avulla. (Koppa, n.d.) Sisällön analyysissä kuvataan analysoitavan materiaalin sisältöä. Sisällöllä tarkoitetaan aineiston aiheita tai rakennetta. (Metodix, n.d.)

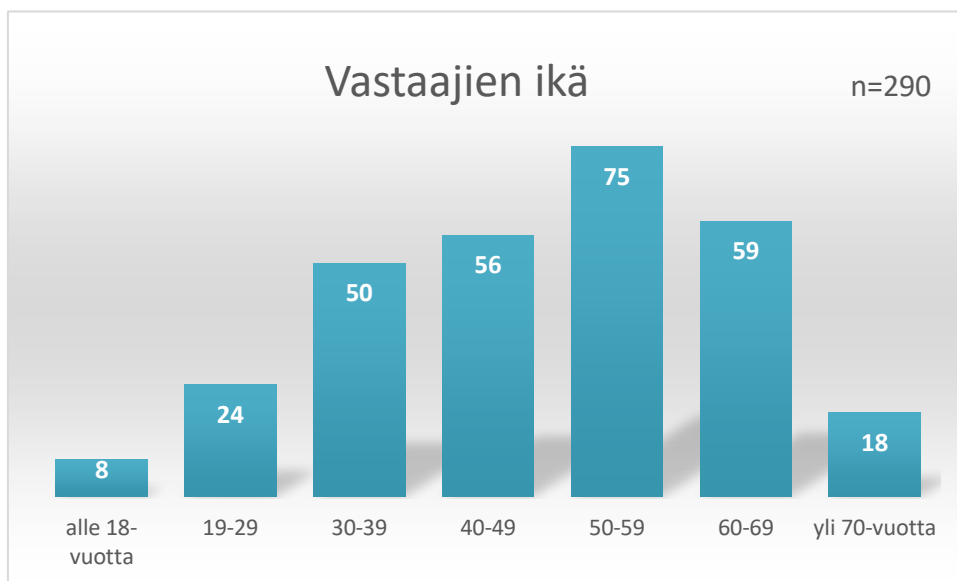
ZEF-kyselyohjelmisto tuotti kyselystä valmiin tulosraportin diagrammeiksi. Tulokset saatiin ohjelmistosta myös Excel-muotoon. Analysointi suoritettiin Excel-tiedostossa. Tämä sen vuoksi, että aineistosta pystyttiin esimerkiksi seulomaan pois kesäasukkaiden osuus, koska haluttiin tietää vakituisten asukkaiden vastauksia. Myös yrittäjien vastauksia haluttiin seuloa tuloksista siinä vaiheessa, kun elinvoimastrategiaa kirjoitettiin. Avoimien kysymysten vastauksia analysoitiin sanapilven avulla. Vetovoimatekijöitä sekä avainsanoja elinvoimaisuudesta nostettiin esiin tuloksissa sanapilven avulla.

Kyselyn alkuosassa kysyttiin vastaajien taustatiedot:

1. Vastaajien ikä

Vastaajista 26 % eli 75 kpl oli 50–59-vuotiaita, 20 % eli 59 kpl oli 60–69-vuotiaita ja 17 % eli 56 kpl oli 40-49-vuotiaita. Huomioitavaa on, että vastauksia saatiin myös alle 18-vuotiailta sekä yli 70-vuotiailta.

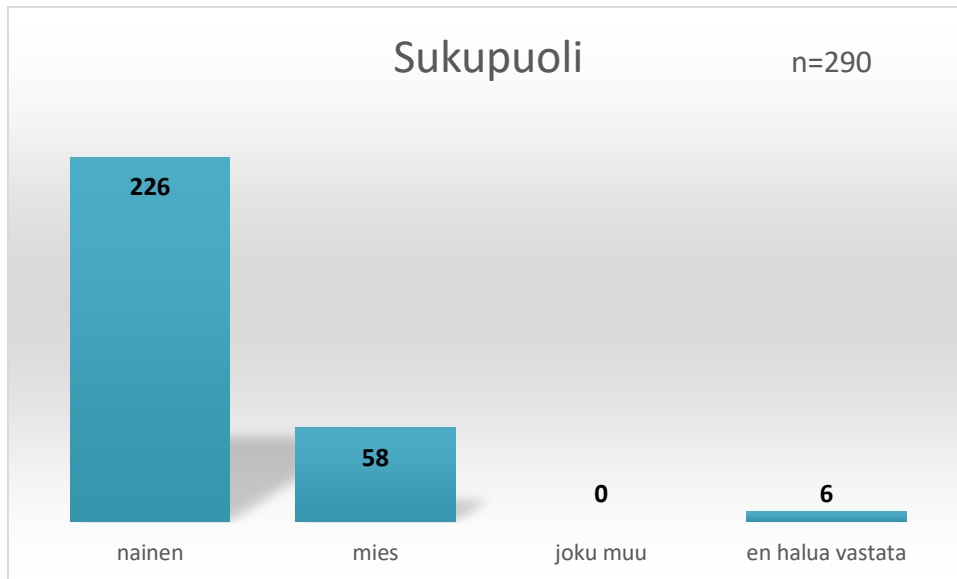
Kuva 7 Vastaajien ikä

2. Sukupuoli

Vastaajista 78 % eli 226 kpl oli naisia, 20 % eli 58 kpl miehiä ja 2 % eli 6 kpl ei halunnut vastata kysymykseen. Naisten määrä vastaajissa oli silmiin pistävän suuri.

Kuva 8 Sukupuoli

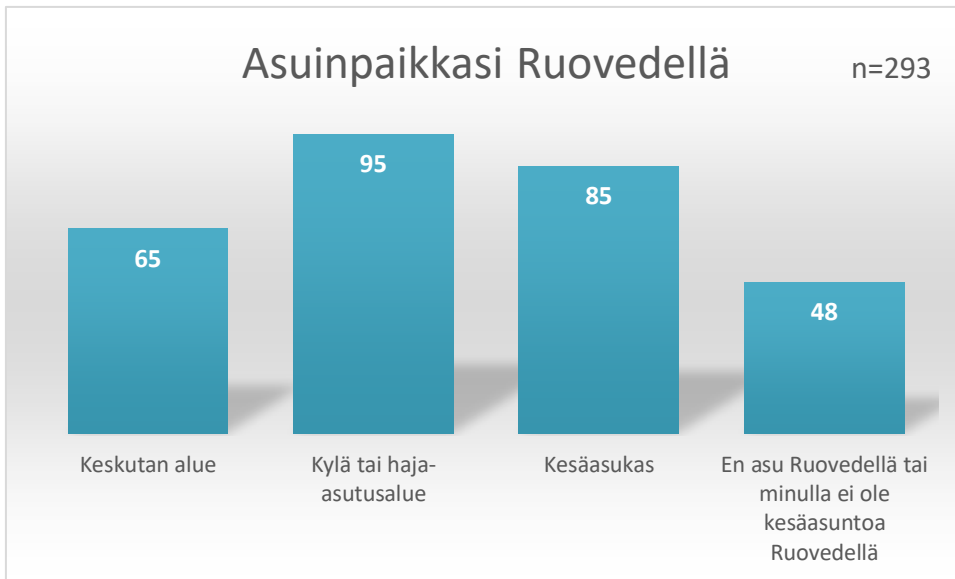

3. Vastaajan asuinpaikka Ruovedellä

Vastaajista 32 % eli 95 kpl asui Ruovedellä sijaitsevassa kylässä tai haja-asutusalueella, 29 % eli 85 kpl oli kesäasukkaita, 22 % eli 65 kpl asui keskustan alueella ja 16 % eli 48 kpl ei asunut Ruovedellä tai omistanut Ruovedellä kesäasuntoa.

Vastauksissa yllätti kesäasukkaiden suuri määrä. Ruovedellä on osallistuvia kesäasukkaita ja monet heistä viettävät aikaansa kunnassa myös muina vuoden aikoina kuin kesällä. Varsinkin kevään 2020 Covid 19 –pandemian aikana, oli Ruoveden kesäasukkaista merkittävä määrä kesäasunnoillaan pitkiä aikoja. Kylien ja haja-asutusalueella asuvien vastauksia oli eniten, tämä vahvistaa tietoa siitä, että Ruovedellä on vahvat ja toimivat kylät, joissa asuu aktiivisia kuntalaisia.

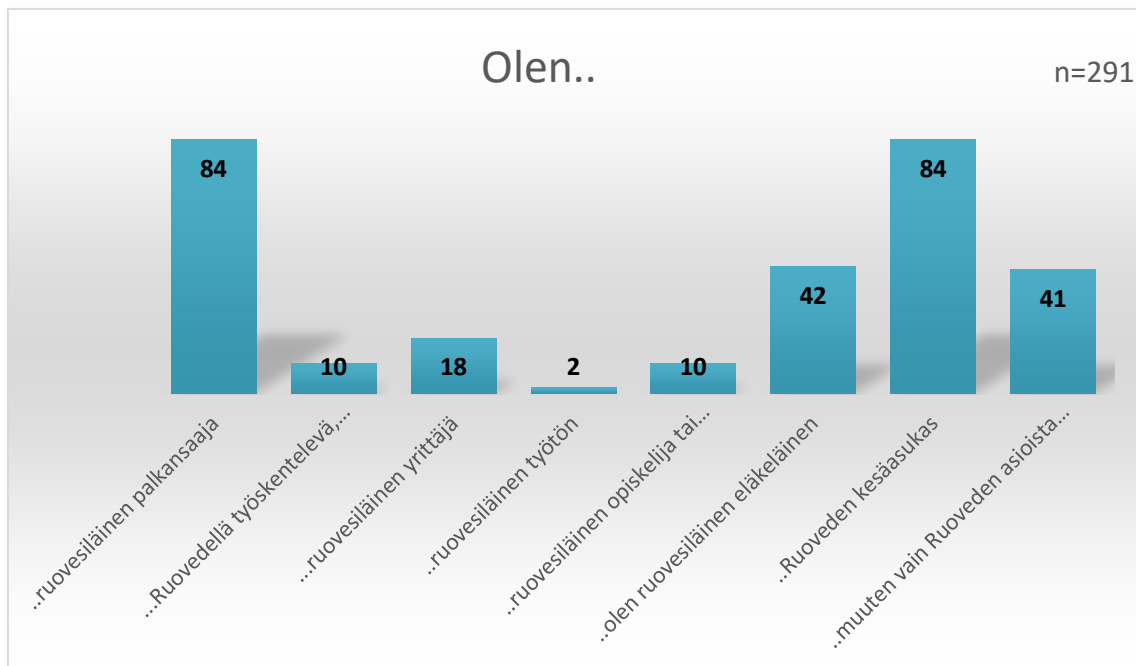
Kuva 9 Asuinpaikkasi Ruovedellä

4. Vastaajien taustatieto

Kysymyksessä 4 vastaajilta kysyttiin, mikä heidän statuksensa on suhteessa Ruoveteen. 29 % eli 84 vastaajaa oli sekä ruovesiläisiä palkansaajia, että ruovesiläisiä kesäasukkaita. 14 % eli 42 kpl vastaajista oli ruovesiläisiä eläkeläisiä ja 41 kpl muuten vain Ruoveden asioista kiinnostuneita vastaajia. 6 % eli 18 kpl oli ruovesiläisiä yrittäjiä.

Kuva 10 Vastaajien taustatieto

5. Mitkä asiat ovat sinulle tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arkesi on sujuvaa?

Vastaajia pyydettiin valitsemaan itselleen tärkeitä asioita tulevaisuudessa, vastausvaihtoehtojen määrää ei ollut rajoitettu. Taulukossa esitetty sinisellä neljä eniten ääniä saaneet vaihtoehdot. Vaihtoehdot olivat:

Taulukko 2 Mitkä asiat ovat sinulle tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arkesi on sujuvaa?

Mitkä asiat ovat sinulle tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arkesi on sujuvaa?	kpl	%
Luonto on tärkeä osa kuntaani ja asuinpaikkaani	172	10,7
Ruovedellä on turvallista asua ja liikkua	141	8,7
Kunnan keskusta on viihtyisä, elinvoimainen ja kehittyvä	115	7,1
Asioin mielelläni taajamassa, jossa on monipuoliset palvelut	103	6,4
Löydän Ruovedeltä itselleni sopivia harrastuksia ja vapaa-ajan aktiviteettejä, jotka tukevat hyvinvointiani	96	6,0
Ruoveden kulttuuriperinne vahvaa ja edelleen elävää	93	5,8
Saan palveluita läheltä asuinpaikkaani	80	5,0
Kunta toimii avoimesti, osallistaa ja antaa mahdollisuuden tärkeiden asioiden kehittämiseen	78	4,8
Ruoveden kulttuuri- ja tapahtumatarjonta on laajaa ja omaperäistä	77	4,8
Voin asioida keskustassa joustavasti omalla kulkuneuvollani	74	4,6
Ruovedellä uskalletaan ottaa riskejä ja investoida tulevaisuuteen	66	4,1
Saan henkilökohtaista palvelua saapumalla asiakasneuvontaan tai soittamalla asiakasneuvontaan	60	3,7
Saan neuvontaa ja tietoa yhdestä kanavasta olipa palveluiden järjestäjänä kuka tahansa	60	3,7
Asiakaspalvelun työntekijät palvelevat minua sähköisissä kanavissa reaaliaikaisesti ja haluamani ajankohtina	58	3,6
Asuminen ja palvelut ovat Ruovedellä edullisia	58	3,6
Asuinalueellani on vahva yhteisöllisyyden tunne	55	3,4
Voin tilata palveluita kotiin	44	2,7
Työ- tai opiskelupaikkani on saavutettavissa kotoani	38	2,4
Haluaisin luopua kulkuneuvostani, mikäli joukkoliikenne toimisi	37	2,3
Yhteisöllinen toiminta on kunnassa vilkasta	36	2,2
Tukiverkostot ja kunnan tarjoamat palvelut tukevat työn ja perhe-elämän yhteensovittamista	29	1,8
Ruovesi tarjoaa mahdollisuuksia kehittää itseäni	27	1,7
Minulla on mahdollisuus asua keskustassa tai keskustan läheisyydessä	16	1,0
	1613	100,0

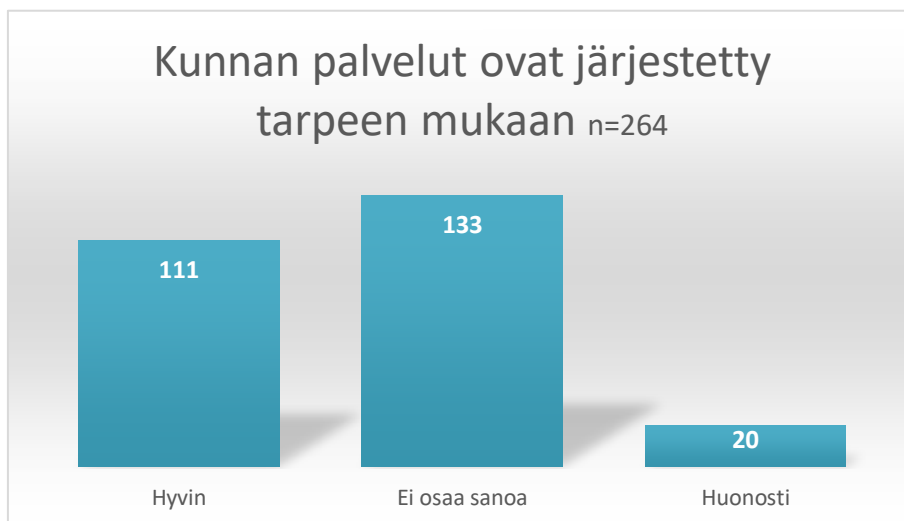
Tärkeimmäksi asiaksi tulevaisuudessa kaikilla vastaajilla nousi luonto osana kuntaani ja asuinpaikkaani (172 kpl, 10,7 %). Ruovedellä on turvallista asua ja liikkua, oli toiseksi tärkein vaihtoehto (141 kpl, 8,7 %) ja kunnan keskusta on viihtyisä, elinvoimainen ja kehittyvä oli kolmanneksi tärkein vaihtoehto (115 kpl, 7,1 %) kaikilla vastaajilla. Vähiten tärkeäksi koettiin vaihtoehdot: minulla on mahdollisuus asua keskustassa ja sen läheisyydessä (16 kpl, 1 %), Ruovesi tarjoaa mahdollisuuksia kehittää itseään (27 kpl, 1,7 %) ja tukiverkostot ja kunnan tarjoamat palvelut tukevat työn ja perhe-elämän yhteensovittamista (29 kpl, 1,8 %).

Kun vastaajien joukosta suodatetaan kesäasukkaiden (29 %) osuus ja muuten vain Ruoveden asioita kiinnostuneiden (14 %) osuus pois, saadaan tiedoksi Ruovedellä asuvien vastaajien tulevaisuuden tärkeät tekijät. Kolmen tärkeimmän asian joukkoon nousevat: Ruovedellä on turvallista asua ja liikkua (10 %) luonto on tärkeä osa kuntaani ja asuinpaikkaani (9,9 %) ja löydän Ruovedeltä itselleni sopivia harrastuksia ja vapaa-ajan aktiviteettejä, jotka tukevat hyvinvointiani (6,8 %). Vähiten tärkeäksi koettiin vaihtoehdot: Minulla on mahdollisuus asua keskustassa tai keskustan läheisyydessä (1,5 %), yhteisöllinen toiminta on kunnassa vilkasta (2 %) ja Ruovesi tarjoaa mahdollisuuksia kehittää itseäni (2 %).

6. Kunta tarjoaa asukkailleen monipuolisia palveluita. Jotta palveluita pystytään kehittämään tarpeita vastaaviksi, haluttiin kysyä niiden onnistumisesta. Seuraavissa kysymyksissä pyydettiin arvioimaan, miten kunnan erilaiset palvelut ovat järjestetty. Vastausvaihtoehdot olivat hyvin, ei osaa sanoa, huonosti.

Kunnan palvelut ovat järjestetty tarpeen mukaan. Vastaajista 133 kpl eli 50,3 % vastasi ”ei osaa sanoa”, 111 kpl eli 42 % oli sitä mieltä, että kunnan palvelut on järjestetty tarpeen mukaan hyvin ja 20 kpl eli 0,07 % oli sitä mieltä, että huonosti.

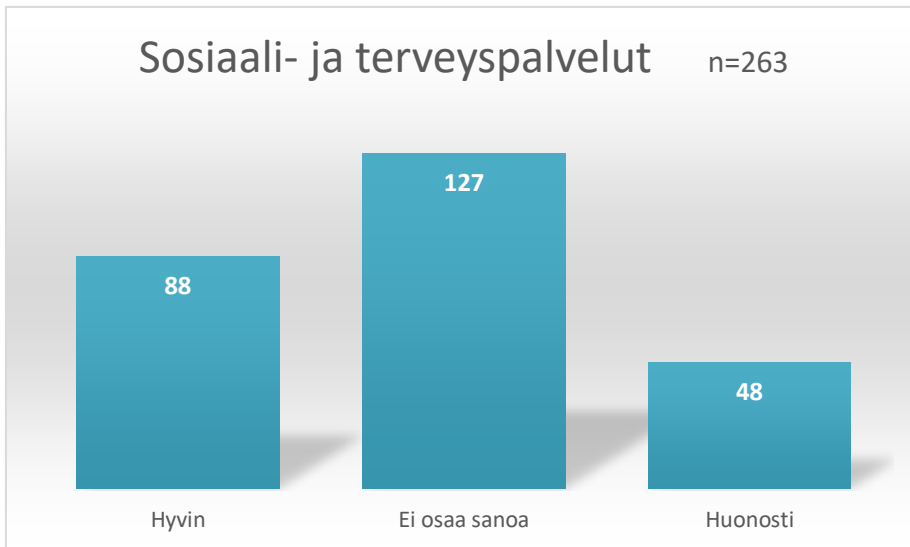
Kuva 11 Kunnan palvelut ovat järjestetty tarpeen mukaan.

7. Sosiaali- ja terveystalvelut.

Vastaajista 127 kpl eli 48,3 % vastasi ”ei osaa sanoa”, 88 kpl eli 33,5 % oli sitä mieltä, että sosiaali- ja terveystalvelut on hoidettu Ruovedellä hyvin. 18,3 % vastasi, että ne ovat hoidettu huonosti. Ruovedellä on viime vuosina keskusteltu sosiaali- ja terveystalveluiden riittävydestä. Ruovesi kuuluu Virtain kaupungin kanssa yhteistoiminta-alueeseen, jonka palvelut tuottaa Keiturin Sote oy. Kun vastauksista otetaan pois kesäasukkaiden osuus jää jäljelle 185 vastaajaa, joista 75 kpl eli 40,5 % on sitä mieltä että sosiaali- ja terveystalvelut on hoidettu hyvin, 71 kpl eli 38,4 % vastasi ei osaa sanoa ja 39 kpl eli 21,1 % vastasi, että palvelut on hoidettu huonosti.

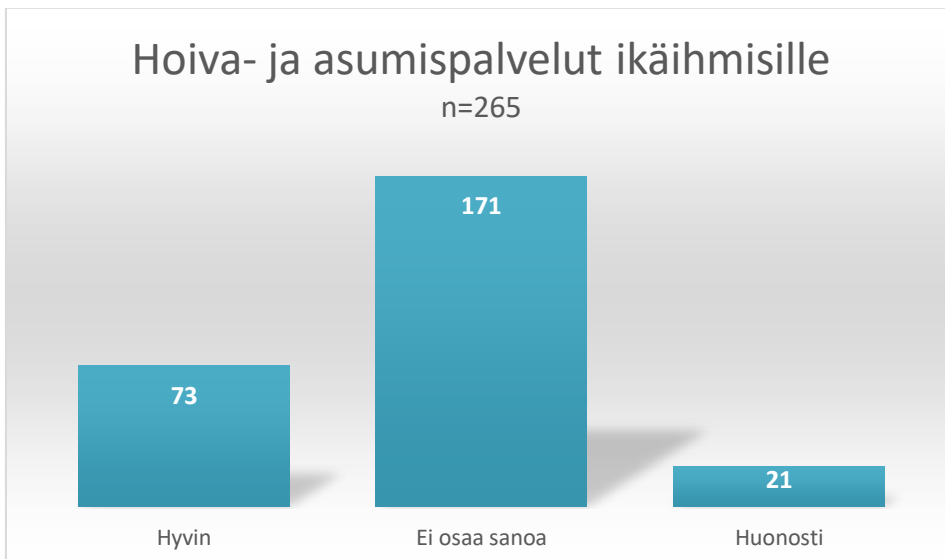
Kuva 12 Sosiaali- ja terveystalvet

8. Hoiva- ja asumistalvet ikäihmisille.

Vastajista 171 kpl eli 64,5 % vastasi "ei osaa sanoa", 73 kpl eli 27,5 % vastasi, että ikäihmisten hoiva- ja asumistalvet ovat hoidettu hyvin. 21 kpl eli 8 % vastasi, että ne ovat hoidettu huonosti.

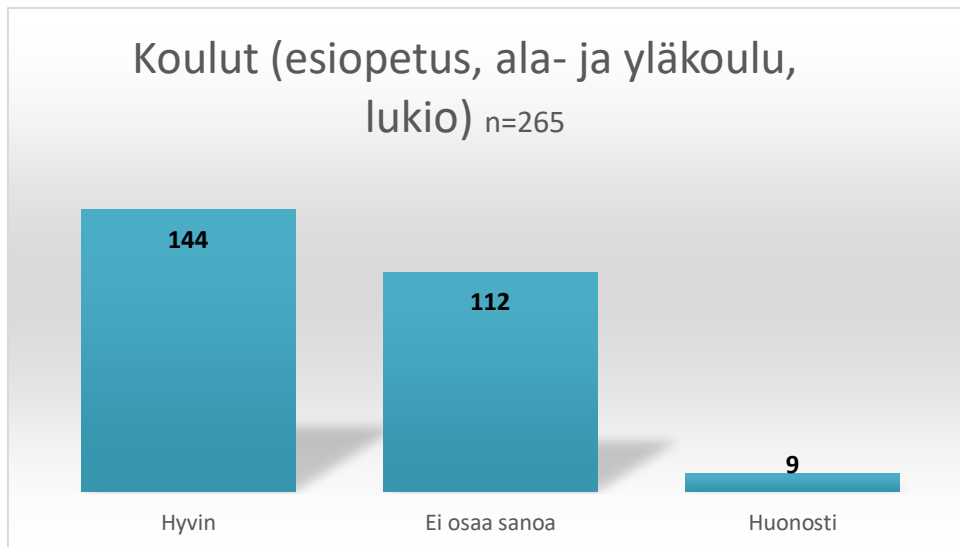
Kuva 13 Hoiva- ja asumistalvet ikäihmisille

9. Koulut (esiopetus, ala- ja yläkoulu, lukio).

Vastaajista 144 kpl eli 54,3 % oli sitä mieltä, että Ruovedellä koulut (esiopetus, ala- ja yläkoulu, lukio) on hoidettu hyvin. 112 kpl eli 42,3 % vastasi ”ei osaa sanoa” ja 9 kpl eli 3,4 % vastasi, että ne on hoidettu huonosti.

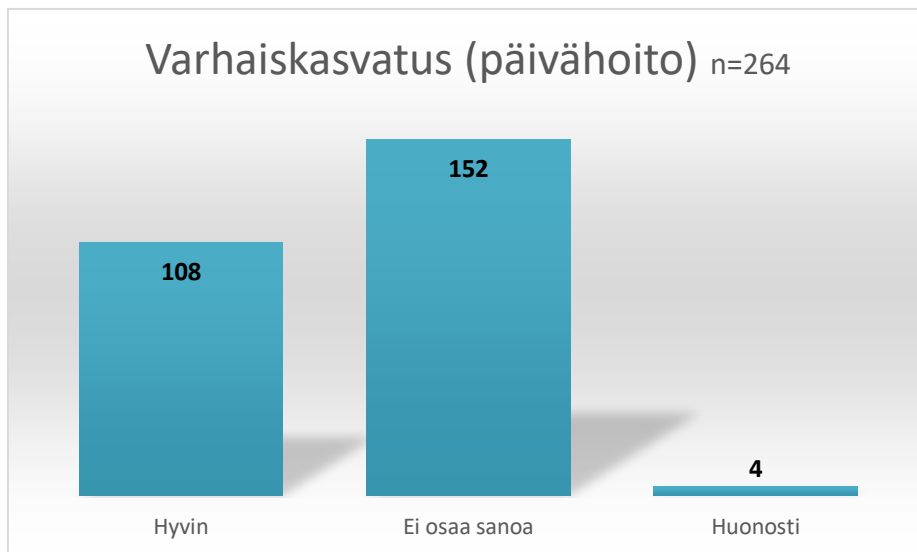
Kuva 14 Koulut (esiopetus, ala- ja yläkoulu, lukio)

10. Varhaiskasvatus (päivähoito).

Vastaajista 152 kpl eli 57,6 % vastasi ”ei osaa sanoa”. 108 vastaajaa eli 40,9 % oli sitä mieltä, että Ruovedellä varhaiskasvatus (päivähoito) on hoidettu hyvin. Vain 4 vastaajaa eli 1,5 % vastasi, että ne ovat hoidettu huonosti. Tässä kysymyksessä on selvä ero, kun vastaajien joukosta erotetaan kesäasukkaiden runsas joukko pois. 184 vastaajasta 94 kpl eli 51,1 % on sitä mieltä, että varhaiskasvatus on hoidettu Ruovedellä hyvin, 86 kpl eli 46,7 % vastasi ei osaa sanoa ja 4 kpl eli 0,2 % vastasi, että vastasi että palvelut on järjestetty huonosti. Viime aikoina varhaiskasvatus on ollut Ruovedellä esillä, sillä Ruovedelle rakennetaan parhaillaan uutta hirsistä päiväkotia, joka valmistuu vuoden 2020 lopussa.

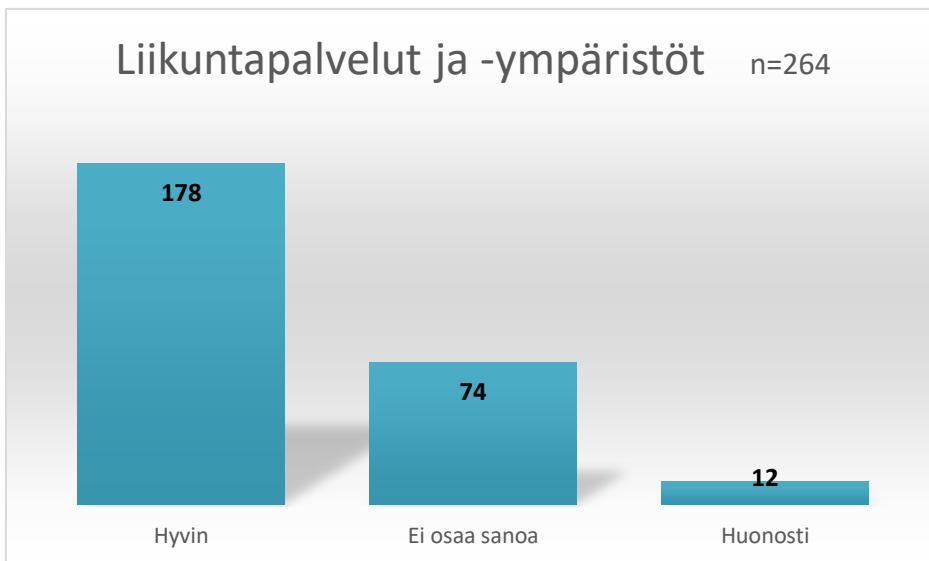
Kuva 15 Varhaiskasvatus (päivähoito)

11. Liikuntapalvelut ja –ympäristöt.

Vastaajista 178 kpl eli 67,4 % oli sitä mieltä, että Ruoveden liikuntapalvelut ja –ympäristöt ovat hyvin hoidettu. 74 kpl eli 28 % vastasi ”ei osaa sanoa” ja 12 kpl eli 4,6 % vastasi, että ne ovat hoidettu huonosti. Ruovesi on panostanut liikuntapaikkoihin lähivuosina mm. rakentamalla pump track-radan ja lähiliikuntapuiston koulukeskuksen välittömään yhteyteen. Alueella sijaitsevat myös frisbee golf-rata, jäähalli, yleisurheilukenttä, tenniskenttä sekä pesäpallokenttä. Myös kunnan pururata ja hiihtoladut sijaitsevat tällä alueella.

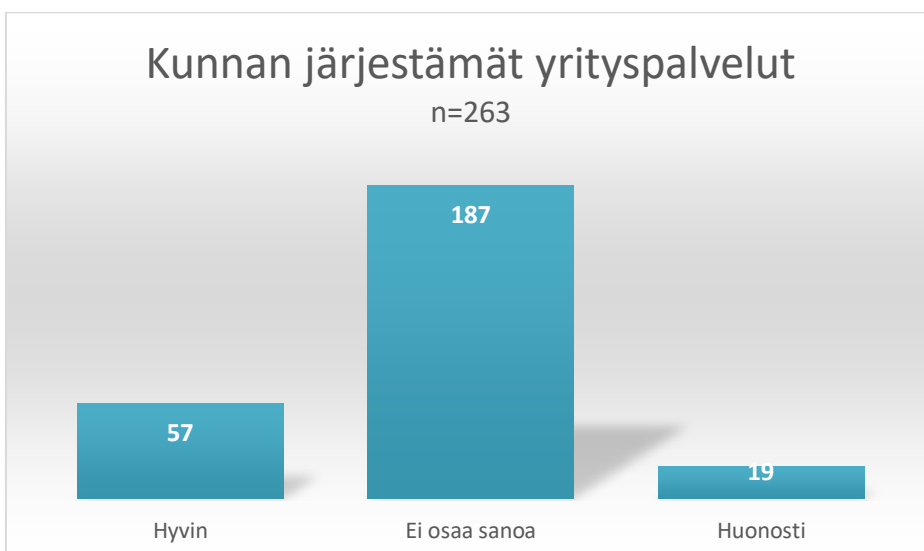
Kuva 16 Liikuntapalvelut ja -ympäristöt

12. Kunnan järjestämät yrityspalvelut.

Vastaajista 187 kpl eli 71,1 % vastasi ”ei osaa sanoa”. 57 vastaajaa eli 21,7 % oli sitä mieltä, että Ruoveden kunnan järjestämät yrityspalvelut on hoidettu hyvin. 19 vastaajaa eli 7,2 % vastasi, että ne ovat hoidettu huonosti.

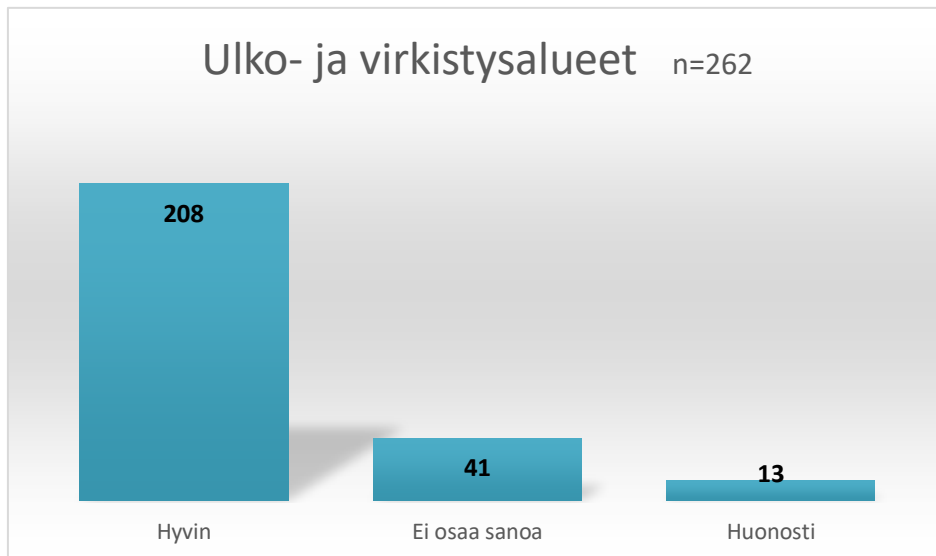
Kuva 17 Kunnan järjestämät yrityspalvelut

13. Ulko- ja virkistysalueet.

Vastaajista 208 kpl eli 79,4 % oli sitä mieltä, että Ruoveden ulko- ja virkistysalueet ovat hyvin hoidettu. 41 kpl eli 15,6 % vastasi ”ei osaa sanoa” ja 13 kpl eli 5 % vastasi, että ne ovat hoidettu huonosti.

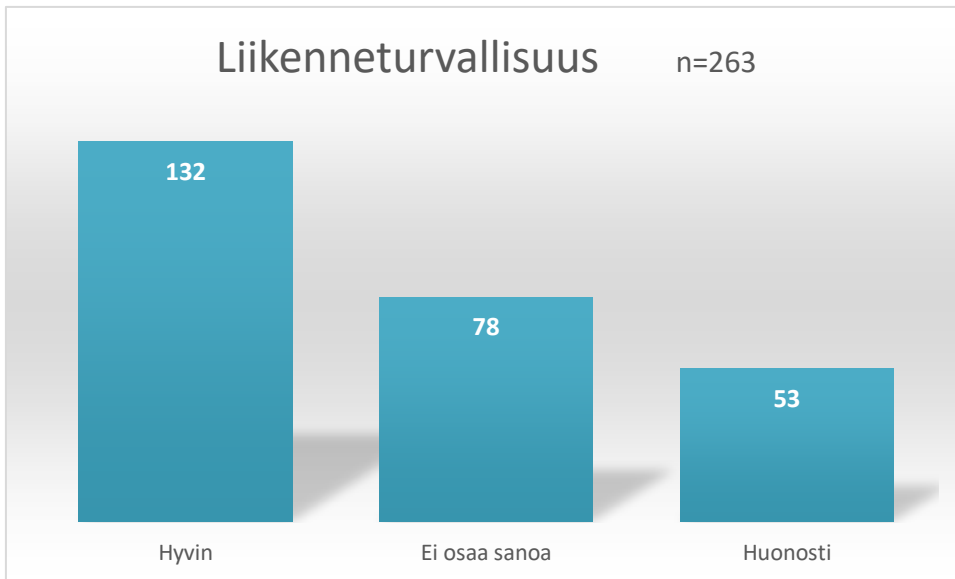
Kuva 18 Ulko- ja virkistysalueet

14. Liikenneturvallisuus.

Vastaajista 132 kpl eli 50,2 % oli sitä mieltä, että Ruoveden alueen liikenneturvallisuus ovat hyvin hoidettu. 78 kpl eli 29,7 % vastasi ”ei osaa sanoa” ja 53 kpl eli 20,1 % vastasi, että liikenneturvallisuus on hoidettu huonosti.

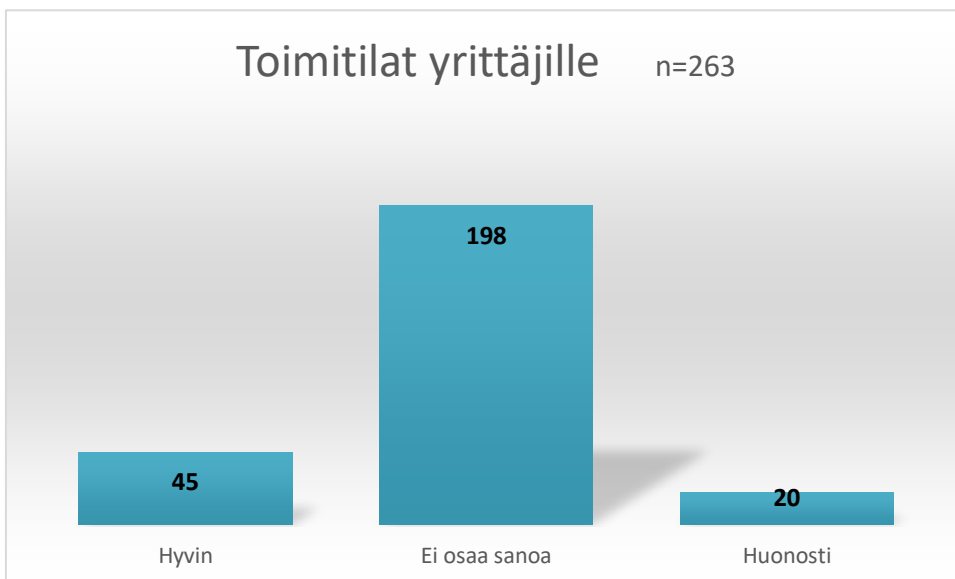
Kuva 19 Liikenneturvallisuus

15. Toimitilat yrittäjille.

Vastaajista 198 kpl eli 75,3 % vastasi "ei osaa sanoa". 45 vastaajaa eli 17,1 % oli sitä mieltä, että Ruoveden kunnassa on toimitiloja yrittäjille hyvin. 20 vastaajaa eli 7,6 % vastasi, että toimitiloja on huonosti.

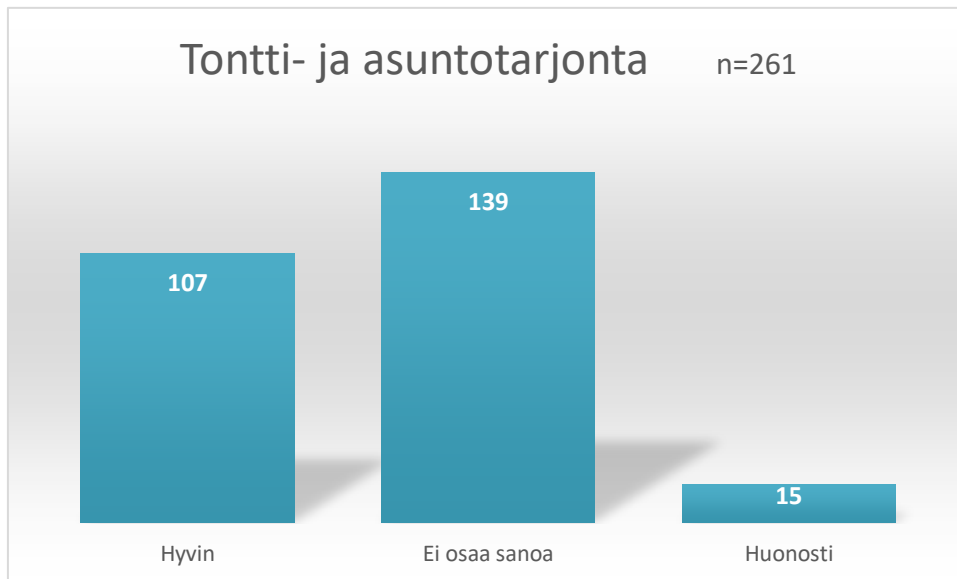
Kuva 20 Toimitilat yrittäjille

16. Tontti- ja asuntotarjonta.

Vastaajista 139 kpl eli 53,3 % vastasi ”ei osaa sanoa”. 107 vastaajaa eli 41 % oli sitä mieltä, että Ruoveden kunnassa on tontti- ja asuntotarjontaa hyvin. 15 vastaajaa eli 5,7 % vastasi, että tarjontaa on huonosti.

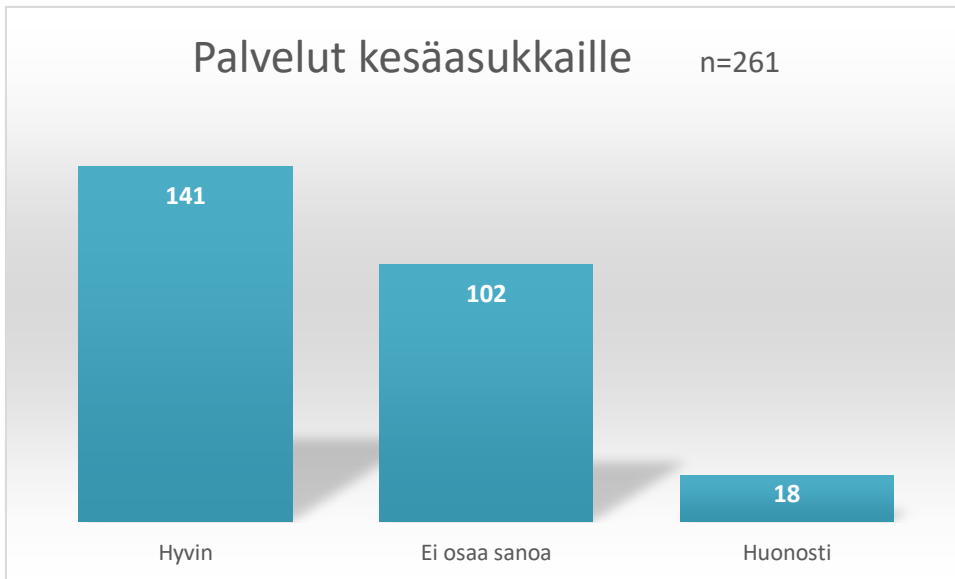
Kuva 21 Tontti- ja asuntotarjonta

17. Palvelut kesäasukkaille.

Vastaajista 141 kpl eli 54 % oli sitä mieltä, että Ruoveden palvelut kesäasukkaille on hyvin hoidettu. 102 kpl eli 39,1 % vastasi ”ei osaa sanoa” ja 18 kpl eli 6,9 % vastasi, että ne on hoidettu huonosti.

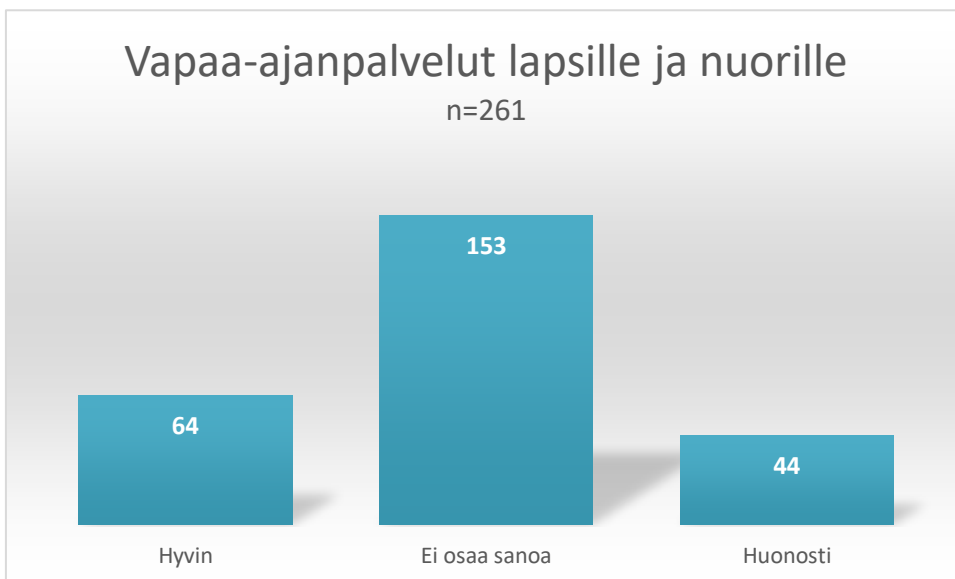
Kuva 22 Palvelut kesäasukkaille

18. Vapaa-ajan palvelut lapsille ja nuorille.

Vastaajista 153 kpl eli 58,6 % vastasi ”ei osaa sanoa”. 64 vastaajaa eli 24,5 % oli sitä mieltä, että Ruoveden kunnassa on vapaa-ajan palvelut lapsille ja nuorille hoidettu hyvin ja 44 vastaajaa eli 16,9 % vastasi, että palveluita on huonosti.

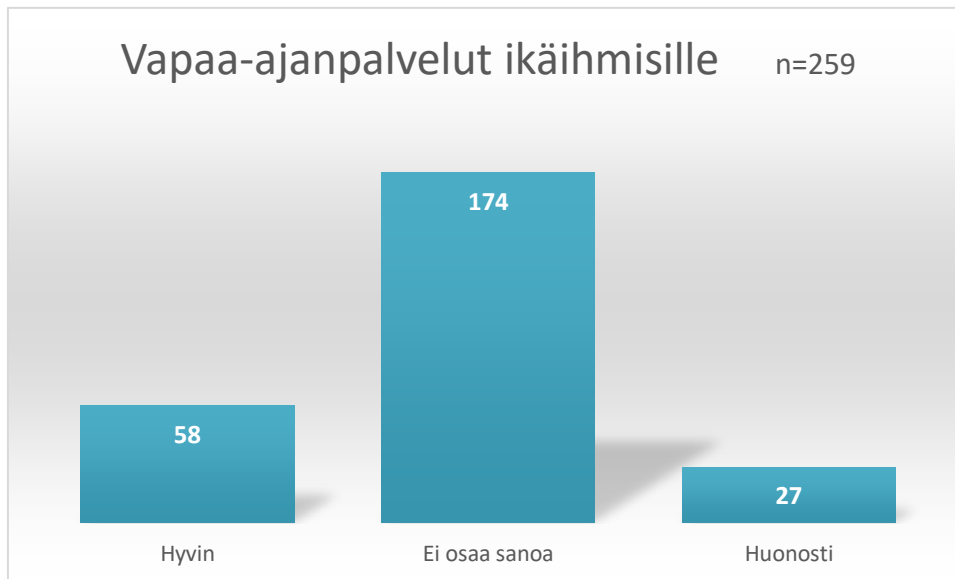
Kuva 23 Vapaa-ajanpalvelut lapsille ja nuorille

19. Vapaa-ajan palvelut ikäihmisille.

Vastaajista 174 kpl eli 67,2 % vastasi ”ei osaa sanoa”. 58 vastaajaa eli 22,4 % oli sitä mieltä, että Ruoveden kunnassa on vapaa-ajan palvelut ikäihmisille hoidettu hyvin ja 27 vastaajaa eli 10,4 % vastasi, että palveluita on huonosti.

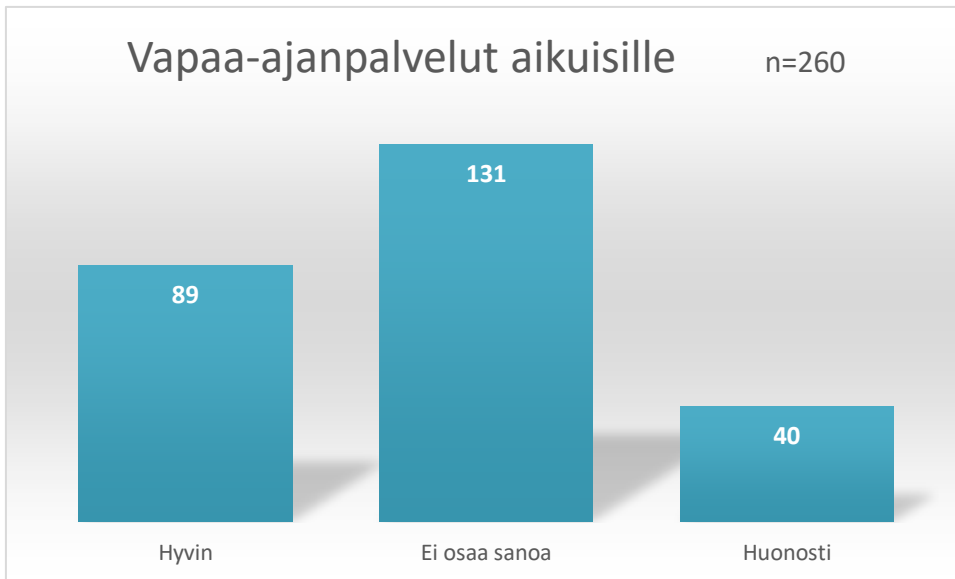
Kuva 24 Vapaa-ajanpalvelut ikäihmisille

20. Vapaa-ajan palvelut aikuisille.

Vastaajista 131 kpl eli 50,4 % vastasi ”ei osaa sanoa”. 89 vastaajaa eli 34,2 % oli sitä mieltä, että Ruoveden kunnassa on vapaa-ajan aikuisille hoidettu hyvin ja 40 vastaajaa eli 15,4 % vastasi, että palveluita on huonosti.

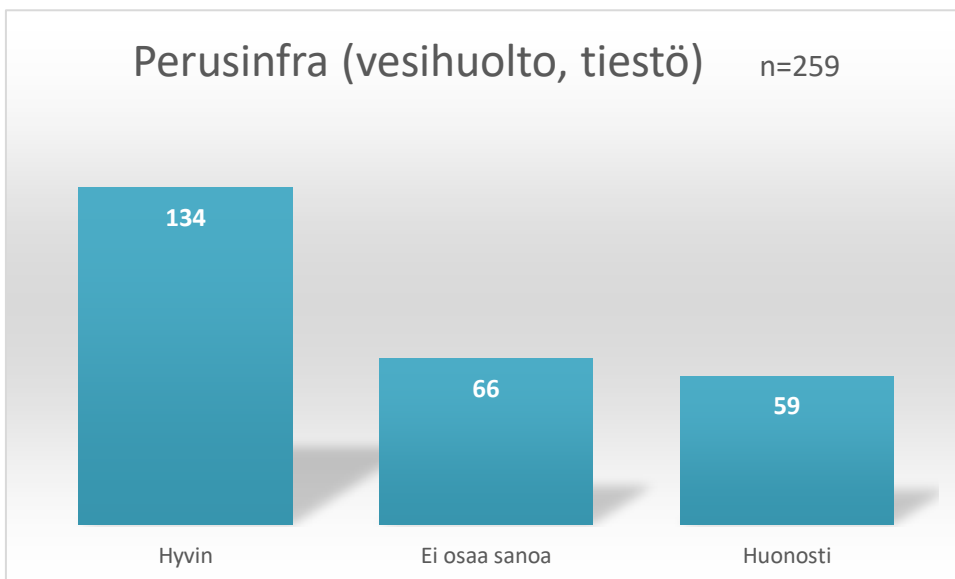
Kuva 25 Vapaa-ajanpalvelut aikuisille

21. Perusinfra (vesihuolto, tiestö).

Vastaajista 134 kpl eli 51,7 % oli sitä mieltä, että Ruovedellä perusinfra on hyvin hoidettu. 66 kpl eli 25,5 % vastasi "ei osaa sanoa" ja 59 kpl eli 22,8 % vastasi, että ne on hoidettu huonosti.

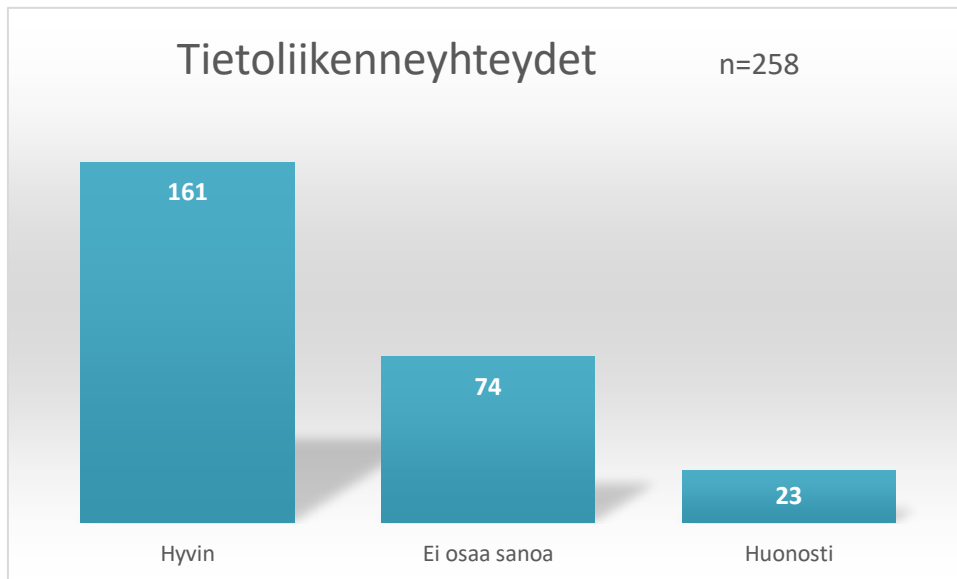
Kuva 26 Perusinfra (vesihuolto, tiestö)

22. Tietoliikenneyhteydet.

Vastaajista 161 kpl eli 62,4 % oli sitä mieltä, että Ruovedellä tietoliikenneyhteydet on hyvin hoidettu. 74 kpl eli 28,7 % vastasi ”ei osaa sanoa” ja 23 kpl eli 8,9 % vastasi, että ne on hoidettu huonosti.

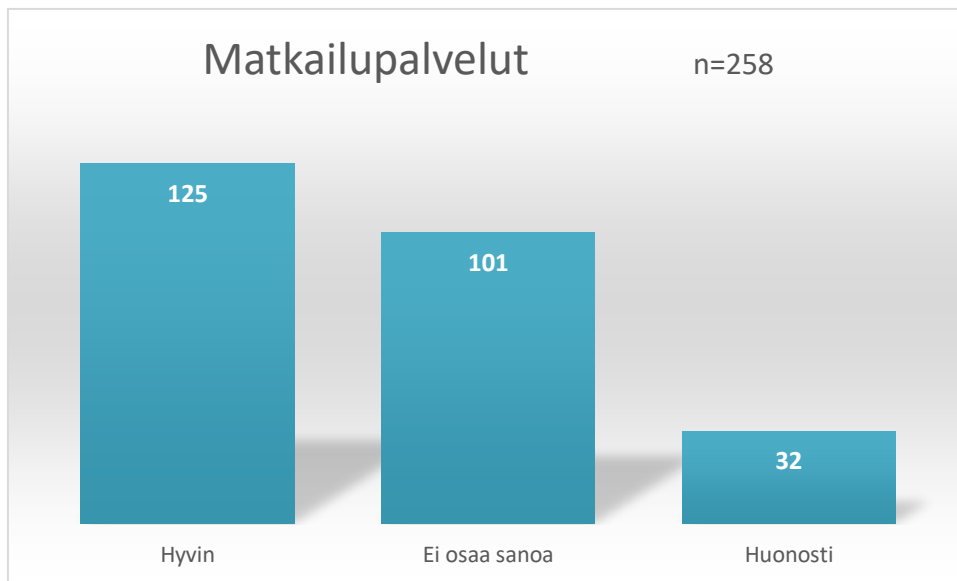
Kuva 27 Tietoliikenneyhteydet

23. Matkailupalvelut.

Vastaajista 125 kpl eli 48,4 % oli sitä mieltä, että matkailupalvelut on hyvin hoidettu. 101 kpl eli 39,2 % vastasi ”ei osaa sanoa” ja 32 kpl eli 12,4 % vastasi, että ne on hoidettu huonosti.

Kuva 28 Matkailupalvelut

24. Mitkä asiat ovat hyvin Ruovedellä?

Kysymykseen sai vastata vapaalla sanalla. Vastauksia annettiin 111 kappaletta. Vastauksista nousee esiin luonto ja sen kauneus Ruovedellä. Puhdas ympäristö sekä kunnan kehittämä laivarannan alue ovat saaneet huomiota. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

”Ruovesi on kokonaisuudessaan pieni viihtyisä kylä. Kunnan palveluilla kuitenkin varustettu onnellinen yhteisö. Luonto ja aktiviteetit ovat kaunista ja runsasta.”

” Ruoveden luonto on kaunis ja rikas”

” Siisti puhdas ympäristö. Kesätapahtumat kuten Noitakäräjät ovat mukava perinne. Sataman ympäristön uudistaminen on ollut kiva lisä. Helvetinjärven kansallispuisto on yksi matkailuvalteista.”

Toiseksi eniten huomiota sai, miten hyvin Ruovedellä on peruspalvelut saatavissa ja kunnassa on riittävästi kauppiaita ja palveluita. Kiitosta saivat kunnan näkyvyys markkinoinnissa, kehittävä ote taloudellisesta tilanteesta huolimatta, hyvät terveystilastot, päättäjien ote asioihin sekä asumisen turvallisuus paikkakunnalla. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

”Ruovedellä arvostetaan kulttuuria, luontoa ja yhteisiä tapahtumia. Ruovesi uskaltaa myös heittäytyä, päättäjät siis ottavat rohkeita askeleita tulevaisuuteen ja haluavat olla edelläkävijöitä. Pikkuaskelin kunta kehittyy silminnähden koko ajan, vaikka talous on vaikeaa.”

” Vielä pääsee lääkäriin. Vielä pääsee hammaslääkäriin. Vielä on pankki auki silloin tällöin. Apteekki on kunnassa. Vaatekauppoja on kunnassa. Ruokakauppoja on kunnassa. Vielä on mielenterveystoimisto ja aikuisneuvola ja neuvola. Kouluterveydenhuolto. Kirjasto on. Koululaitos kansakoulusta lukioon.”

” Olen saanut terveystoimet joustavasti. Ruoveden maisemat kaikkialla kauniit. Peruselintarvikkeet löytyvät omasta kunnasta. Tiedottaminen asioista parantunut.”

Asioiden koettiin olevan hyvin myös palveluiden saavutettavuuden ja yritysten tarjoamien palveluiden suhteen. Vastauksissa koettiin, että Ruovedeltä saa kaiken välttämättömän hankittua. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

”Kauppoja löytyy joka tarpeeseen. Ravintolat ok.” Kirjasto, ulkoilualueet, opisto, harrastusmahdollisuudet, koulut (myös kyläkoulut) ja kulttuuritarjonta mainitaan useissa palautteissa. ”Hyvä koulu ja ulkoilualueet lapsille. Uusi päiväkotieskari on tulossa ja kaunis luonto.”

” Palveluja ja yrityksiä on vielä mukavasti tarjolla. Kirjasto on todella hyvä. Urheilukenttä ympäristöineen on hyvin hoidettu ja siellä on mukava käydä. Tapahtumia on riittävästi.”

” Palvelut löytyvät läheltä ja monipuolisesti. Tuttua väkeä, niin on helppo toimia.”

Avoimien kysymysten vastauksia analysoitiin sanapilven avulla. Sanojen joukosta poistettiin yleiset sanat kuten prepositiot ja konjunktiot, jonka jälkeen jäljelle jäi kuvailevat sanat aineistosta. Kymmenen eniten mainintoja saavat sanat olivat luonto, hyvä, palvelut, kaunis, terveystoimet, kirjasto, perustoimet, lasten, tapahtumia ja vapaa.

” Luonnon kauneus, helppo saavutettavuus, turvallinen ja puhdas ympäristö, rikas kulttuurihistoria, upea vesistö.”

Toiseksi eniten Ruovedestä kerrottaisiin kunnan turvallisuudesta, rauhallisuudesta ja palveluiden toimivuudesta. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

”Pieni paikka, missä ihmiset ovat pääsääntöisesti ystävällisiä ja auttavia. Luonto on lähellä, silmä ja sielu lepää luonnossa. Keskustakin on hyvin luonnonläheinen. Kaupat auttavat ja tuovat kotiinkin ja tilaavat jos ei ole hyllyssä.”

” Turvallinen, mahtava luonto ja helvetin hyvä kesänviettoa paikkakunta.”

” Kaikki tarpeellinen, hyvät harrastus mahdollisuudet kaikille, turvallinen ja kaunis, hyvä elää ja olla.”

Kaikki vastaajat eivät halunneet kertoa Ruovedestä positiivisia asioita. Parantamisen varaa löytyi mm. huonoista bussiyhteyksistä, palveluiden vähyydestä, myös paikalleen pysähtyneisyyteen kaivattiin parannusta. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

” Paikalleen pysähtynyt kunta.”

” Jos tykkää luonnosta tää on se paikka, hiukan hitaasti lämpenevää porukkaa vaikea päästä mukaan” sisäpiireihin.”

” Varmaan että täällä ei ole paljoa mitään ja tänne tarvisi paljon enemmän kaikkea palveluita.”

Kertomisen arvoisina asioina nähtiin Ruoveden kulttuurihistoria, tapahtumat, harrastusmahdollisuudet ja koulut. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

”Muuttotappio kunta, josta vähenee julkinen liikenne, kohtuulliset sosiaali- ja terveyspalvelut, hyvä lukio, merikanto opisto, toimiva päivähoito, peruspalvelut omalta kylältä ja paljon harrastusmahdollisuuksia, jotka ei maksa samaa kuin esim. Hesassa tai jäävuorot eivät ole yöllä tai aamulla pienillä naperoilla. Asuntoja erilaisia kohtuu hintaan.”

- Palvelut
- Haapasaari
- Laivaranta
- Tampereen läheisyys
- Kulttuuri

Ihmisille tärkeitä asioita olivat myös rauhallisuus ja turvallisuus. Vastauksissa mainittiin Tampereen läheisyys, miten esimerkiksi tunnin matka kaupungin molemmin puolille on suuri vetovoimatekijä. Tunti menisi kaupungissa työmatkaan helposti julkisilla. Ruovedellä kerrotaan olevan edulliset harrastusmahdollisuudet, kulttuurihistorian luomat mahdollisuudet todetaan myös olevan hyödyntämättä. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

”Luonto ja kulttuuri - ”Kulttuurin lähteellä” - sitähan se on. Niihin on panostettava ehdottomasti myös jatkossa. Myös lyhyt matka Tampereelle, eli täytyy nähdä myös koko aikaisena asuinpaikkana mahdollisuus enemmän, vaikka kesäpaikka onkin myyntivaltti mökkeilijöille jne. Keskusta on söpö, mutta vaatii kehittämistä.”

”Pienen paikkakunnan tunnelma, erityisesti yhteisöllisyys. Palvelut ja apu lähellä.

Ehdottomasti myös Ruoveden luonto.”

”Ehdottomasti monet luontokohteet ja järvimaisemat. Tampere riittävän lähellä, jos tarvitsee välillä isomman paikan palveluja ja muuta tarjontaa.”

Kuva 31 Mitkä ovat mielestäsi Ruoveden vetovoimatekijät?

27. Terveiset kunnalle.

Kyselyn päätti avoin kysymys, jossa sai lähettää terveisiä. Vastauksia tähän osioon tuli 104kpl. Terveisiä tuli niin kunnan työntekijöille kuin päättäjille. Vastaajat toivoivat päättäjille pitkäjänteisyyttä ja hyvän pohinan jatkumista kunnassa. Matkailutoimialaa toivottiin tuettavan ja panostusta tulevaisuudessakin laivarantaan ja Helvetinjärven kansallispuistoon. Julkisen liikenteen parantamista toivottiin ja veroäyriä toivottiin pienennettäväksi. Kaiken kaikkiaan palaute oli positiivisen henkistä parannusehdotuksista huolimatta. Vastaukset toimitettiin Ruoveden kunnan johtoryhmän, kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston tietoon. Vastaajat kommentoivat mm. näin:

”Pidetään huolta JO olevista kunnan asukkaista, palveluista, vanhuksista, lapsista, nuorista. Nuorille tapahtumia lisää ja tapaamispaikkoja, nuoriso-ohjaajia, jotka kuuntelisivat nuoria. Ongelmien ennaltaehkäisyä enemmän! Palkitaan uusista vauvoista ja tuetaan vähävaraisia. Tuetaan ja kannustetaan ja kuunnellaan työntekijöitä, että he pysyisivät kunnassa töissä ja voisivat hyvin! Kannustetaan opiskelemaan ja kehittämään itseään. Terveyshuolto PITÄÄ säilyttää, vaikka koko ajan palvelut hiipivät pikkuhiljaa Virtaita kohti. Neuvolatoiminta on äärimmäisen tärkeää perheille ym. sitä tarvitseville! Huolehditaan JO olevista rakennuksista ja tärkeistä kulttuurimonumenteista, ennen kuin tehdään uutta! Runebergin lähde, museo,

Pyynnikkilä... Tiet kuntoon, kiertoliittymiä, hidasteita jne. Mm näillä asioilla pidetään kunta elinvoimaisena ja saataisiin uusiakin asukkaita.”

”Syys-, talvi- ja ehkä myös kevätaika ja viikonloput, näissä kehitettävää.

Ravintola/kahvilapalvelut "kiven alla". Esim. pop-up kahvila laivarantaan

kevättalvisunnuntaisin. Ulkoilun jälkeen höyryävä kaakao. Toivottavasti Haapasaari jatkossa voisi tarjota myös tämän tyyppisiä palveluita viikonloppuisin.”

”Koettakaa hyvät ihmiset saada bussi ajamaan Tampereen suuntaan aamupäivällä. Takaisin Ruovedelle illaksi. Tällä hetkellä Tampereella yövyttävä. Kyllä me vanhatkin ihmiset haluamme vielä käydä katselemassa kaupunkielämää.”

5.4 Yhteenveto kyselytutkimuksesta

Vastaajien määrä ylitti asetetun tavoitteen, joten tulosten määrään voitiin olla tyytyväisiä ja kyselyä siten onnistuneena. Kyselystä tiedotettiin heinäkuun alussa Ruovedellä pidetyissä Noitakäräjät tapahtumassa, sekä facebookissa. Kunnan julkaisema postaus sai 14 jakoa ja yli 2000 tavoitettua julkaisun näkijää. Kyselyyn vastaajien kesken arvottiin älypuhelin sekä 10 höyrylaiva Tarjanteen lahjakortteja, näillä oli oma osuutensa vastaajien määrään.

Kesäasukkaita vastasi kyselyyn runsaasti. Tämä kertoo kesäasukkaiden kiinnostuneisuudesta kesäkuntaansa kohtaan sekä halusta vaikuttaa asioihin kunnassa. Kesäasukkaiden vastaukset näkyivät usein ”ei osaa sanoa” vastauksissa, kun kysyttiin kunnan peruspalveluiden hoidosta. On ymmärrettävää, ettei kesäasukkailla ole tietoa esimerkiksi Ruoveden kunnan järjestämistä vapaa-ajan palveluista ikäihmisille.

Yrittäjien osuus jäi vastaajien keskuudessa pieneksi. Ruovedellä on kuitenkin todettu kunnan ja yrittäjien välillä olevan hyvä yhteistyö ja yhteydenpito. Kesäaika oli varmasti ruovesiläisille yrittäjille kiireistä aikaa, sillä silloin kunnan väkiluku lähes kolminkertaistuu. Covid 19 – pandemian myötä kesäasukkaat remontoivat ja kohensivat kesäasuntojansa, tämä näkyi positiivisesti osaltaan Ruoveden yrittäjien liikevaihdossa.

Kyselyn loppuosassa olevien avoimien kysymysten osalta olisi toivonut variaatiota. Luonto nousi kaikissa näissä kysymyksissä ykköseksi: mitkä asiat ovat hyvin, mitä kertoisit

Ruovedestä muille ja mitkä ovat mielestäsi Ruoveden vetovoimatekijät. Luonto on Ruovedellä niin kuin monella muullakin Suomen paikkakunnalla erityisen kaunista. Ruoveden luontoa kehuaan sen monimuotoisuudesta, on peltoja, metsiä, avaruutta, mäkistä maisemaa, sekä kivikkoisia että hiekkaisia järvenrantoja, korkeita maisemapaikkoja ja pieniä metsälampia. Kunnan elinvoiman keskipisteeksi ei kuitenkaan pelkkä luonto riitä, se ei kannaa yli muiden kuntien vertailussa. On löydettävä jotain muuta erityistä. Ruovedellä näitä seikkoja voisi olla:

- turvallinen kasvuympäristö lapsille
- rauhallisuus, mutta samalla myös runsaat aktiviteettimahdollisuudet
- Tampereen läheisyys
- palveluiden sujuvuus ilman jonottamista
- hyvä koulujärjestelmä, johon kuuluu kyläkoulut, uusi päiväkoti ja lukio, jossa erikoislinjoja.

5.5 Kuntalaisten osallistaminen

5.10.2020 järjestettiin kaikille kuntalaisille elinvoimailta, jossa he pääsivät vaikuttamaan strategian sisältöön. Covid 19 –pandemian johdosta tämä tilaisuus järjestettiin teams-alustalla. Tilaisuuteen osallistui 8 henkilöä. Mukana oli kunnan johtoryhmän jäsenet, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kuntalaisia sekä kesäasukkaita. Keskustelussa esiin nousi maaseudun kiinnostavuus asuinpaikkana Covid 19 –pandemian aikana ja sen jälkeen. Ruovedellä on kesän 2020 aikana myyty ennätysmäärä kesäasuntoja ja myös vakituisten asuintalojen kauppa on vilkastunut. Elinvoimaillan tuloksena syntyi seuraavat ehdotukset:

Ruoveden vetovoimatekijät, joihin voi tukeutua

- Hyvin toimivat koulut
- Muutkin luontokohteet kuin Helvetinjärven kansallispuisto
- Kantatie 66:n hyödyntäminen teollisuusyrityksille

Elinvoimaisen Ruoveden tavoitteet

- Etäyhteyksien hyödyntäminen
- Säilytetään eloiset kyläkoulut
- Houkutteleva asuntotarjonta
- Ruovesi on hyvin saavutettavissa

Millä konkreettisilla toimenpiteillä saavutetaan tavoitteet?

- Rohkea markkinointi sosiaalisessa mediassa ja muualla
- Tontti- ja talopörssi
- Lisätään bussiyhteyksiä Tampereelle ja Tampereelta
- Kaavoitamme ja hankimme tarvittaessa teollisuustiloja
- Kehitetään kimpakyytiin liittyviä mahdollisuuksia

Lisäksi keskusteltiin Ruoveden ohi kulkevasta kantatie 66:sta ja miten ohiajavat matkailijat saataisiin poikkeamaan Ruoveden keskustassa. Elinvoimaillan ehdotus oli tienvarsikyltistä, jossa lukee ”Älä nyt helvetissä ohi aja!”

7.10.2020 pidetyssä yrittäjien iltakahvit tilaisuudessa yrittäjät esittivät näkemyksiään elinvoimaan. Paikalla oli noin 20 yrittäjää. Tilaisuudessa keskusteltiin elinvoimasta ja koronan aiheuttamista ongelmista yritystoiminnassa. Yrittäjät tukivat elinvoimaillan ajatuksia ja kannustivat jatkamaan elinvoimatekijöiden vahvistamista Ruovedellä.

5.6 Tiedottaminen

Kyselytutkimuksen tuloksista keskusteltiin kunnan johtoryhmässä ja tiedotettiin kunnanvaltuustolle valtuustoseminaarissa 24.10.2020. Valtuuston käymän keskustelun pohjalta lähdettiin rakentamaan elinvoimastrategian pohjaa. Valtuuston jäsenet olivat keskustelussa mm. sitä mieltä, että luonto vetovoimatekijänä ei yksin riitä kunnan elinvoiman perustaksi. Covid 19 –pandemian myötä maaseutu on noussut yhdeksi Suomen vetovoimatekijäksi, Ruovedellä on esimerkiksi tilaa elää, riittävät palvelut sekä erinomaiset etätyömahdollisuudet. Kunnan johtoryhmä käsitteli elinvoimastrategian kokonaisuutta 23.11.2020 ja määritteli mm. käytettäväksi tulevat mittarit ja seurannan.

Kyselytutkimuksen tuloksista tiedotettiin kunnan nettisivuilla, jossa vastaukset olivat kuntalaisten luettavissa. Lisäksi kyselytutkimuksen tuloksista julkaistiin lehtijuttu 30.9.2020 julkaistussa Ruovesi-lehdessä (liite 2).

6 Ruoveden kunnan elinvoimastrategia

6.1 Vetovoimatekijät

Tämän opinnäytetyön elinvoimakyselyn tuloksena on tunnistettu suuri joukko Ruoveden vetovoimatekijöitä. Monet niistä ovat jo aiemmin tunnistettuja ja/tai tunnustettuja ja niiden vahvistamiseksi on tehty päätöksiä. Tällaisia ovat mm. luontomatkailun kehittäminen sekä uuden päiväkodin rakentaminen. Seuraavissa kohdissa on avattu vetovoimatekijöitä hieman enemmän sekä toimenpiteitä niiden vahvistamiseksi tulevaisuudessa.

6.1.1 Monipuolinen luonto mahdollistaa yrittäjyyttä

Suomalainen luontomatkailu on Covid 19 –pandemian takia vuonna 2020 merkittävästi kasvanut. Ruovedellä sijaitsevan Helvetinjärven kansallispuiston kävijämäärät kasvoivat merkittävästi kevään ja kesän 2020 aikana. Yli 50 000 luontomatkailijakävijää mahdollistaa uuden luontomatkailuyrittäjyyden sekä majoituspalveluiden tarpeen. Ruovedellä on myös Siikanevan soidensuojelualue sekä vesistön luomia kauniita maisemapaikkoja, unohtamatta Ruoveden keskustan rakennettua, kaunista maisemaa.

Luonto ja mahdollisuudet rakentaa sen ääreen, houkuttelevat Ruovedelle kesäasukkaita. Vuonna 2016 Ruovedellä oli 2594 kesäasuntoa (Infogram, n.d.) ja vakituisia asutokuntia 2272 (Tilastokeskus, n.d.). Tämä kertoo Ruoveden osalta, että kesäasukkaita on enemmän kuin vakituisia asukkaita. Arvioidaankin, että kesäaikaan väkiluku kolminkertaistuu. Kesäasuntoja käytetään yhä pidempiä aikoja vuodesta ja kesäasukkaat käyttävät vilkkaasti palveluita. Ympärivuotinen kesäasukkaiden paikkakunnalla viihtyminen tuo Ruovedelle ostovoimaa ja edesauttaa yrittäjyyden säilymistä ja syntymistä.

6.1.2 Laadukkaasti tuotetut opetus ja varhaiskasvatus

Ruovedellä toimii kaksi kyläkoulua sekä yhtenäiskoulu, jonka yhteydessä on myös lukio. Lukion erikoistumislinjoina ovat esports, ratsastus, urheilu ja eläinlääketieteellinen. Ruovedelle valmistui loppuvuodesta 2020 uusi päiväkoti, johon siirtyivät keskustan alueen kaikki varhaiskasvatuksen yksiköt. Uudessa päiväkodissa aloitettiin metsäpedagogiikka, joka

tukee lasten kasvatusta luonnon ja sen ihmeiden parissa. Kyselyssä hyvää palautetta annettiin joustaville hoitoajoille, jotka ottavat huomioon vanhempien todelliset tarpeet lapsen hoidolle.

6.1.3 Lapsiperheille turvallinen ja yhteisöllinen elinympäristö

Ruovesi koetaan turvalliseksi ja rauhalliseksi asuinympäristöksi. Ruovedellä lapset voivat liikkua harrastuksiinsa itsenäisesti. Liikenneturvallisuuteen on kiinnitetty huomiota ja se paranee keskustassa entisestään, kun koulun ja päiväkodin tienristeykseen rakennetaan kiertoliittymä. Lisäksi turvallisuutta tullaan parantamaan rakentamalla lisää kevyenliikenteen väyliä. Ruovedellä toimii lukuisia yhdistyksiä eri-ikäisten kuntalaisten tarpeisiin. Yhteisöllisyyden tunne lisää turvallisuuden tunnetta. Kunta tukee yhteisöllisyyttä mm. jakamalla avustuksia vuosittain yhteisöllisiin tekoihin.

6.1.4 Rikas kulttuurihistoria

Ruoveden historiaan on vaikuttaneet monet paikkakunnalla vierailleet taiteilijat. Ruoveden maisemat ovat antaneet inspiraatiota niin kuvataiteeseen, kirjallisuuteen kuin musiikkiinkin. Tämä historia luo runsaasti mahdollisuuksia paikkakunnalle hyödyntää omaa menneisyyttään ja sen tarinoita. Taiteilijoiden Ruovesi –näyttely Ateneumissa vuoden 2019 lopulla, synnytti uuden innostuksen taidehistorian hyödyntämiseen Ruovedellä. Kunta on ryhtynyt selvittämään historian hyödyntämistä kuntamarkkinoinnissa, matkailussa sekä yrittäjyyden tukemisessa. Tähän työhön pyritään sitouttamaan myös mahdollisimman laajasti yhdistykset ja yritykset. Ruovedestä on syntymässä kulttuurimatkailun uusi kohde Suomessa.

6.1.5 Tarvittavat palvelut lähellä ja nopeasti saatavilla

Elinvoimakyselyssä esiin nousi Ruoveden erilaisten palveluiden helposti saatavuus ja niiden lähellä oleminen. Pääsääntöisesti palveluihin ei tarvitse jonottaa ja asiakaspalvelua on saatavilla nopeallakin aikataululla, joustaviin kellon aikoihin. Ruovedellä ei myöskään ole pysäköintimaksuja, joten asiointi on senkin puolesta joustavaa ja edullista. Erityistä kiitosta

saavat paikalliset yritykset, jotka palvelevat asiakkaita hyvin ja ovat esimerkiksi valmiita tilaamaan tuotteita niitä pyydettyä. Ruovedellä toteutuu läheisyyden ekonomia periaate.

6.1.6 Edulliset harrastusmahdollisuudet

Harrastusmahdollisuuksia löytyy mm. urheilun, musiikin, eläinten ja taiteen parista. Kyselyssä nousee esiin se, miten paljon erilaisia harrastusvaihtoehtoja Ruovedellä on kunnan kokoon nähden. Ruovedellä on edullista harrastaa esimerkiksi jääkiekkoa, sillä kausimaksut ovat naapurikuntaan Tampereeseen verrattuna edulliset. Huomiota sai myös se, että pienten lasten jäävuorot eivät ole heille epäsuotuisaan aikaan vaan alkuillan ja illan aikana.

6.1.7 Tampereen läheisyys

Ruoveden keskustasta on matkaa Tampereelle noin 75 km. Matka taittuu noin tunnissa, kulkee sitten Oriveden kautta tai Teiskon kautta. Kyselyn vastauksissa kerrottiin, että kaupungissa voi muutaman kilometrin matkan taittamiseen kulua tunti, joten ajallisesti työmatkana Ruovesi ei ole kaukana Tampereesta. Tampereen läheisyys tulisi hyödyntää paremmin niin työpaikkojen, asumisen kuin palveluidenkin suhteen.

6.1.8 Tietoliikenneyhteydet ja etätyömahdollisuudet

Ruoveden kylistä on muodostunut tärkeä tekijä valokuituyhteyksien luojana. Ensimmäisenä valokuituyhteyden vesijohdon mukana rakennutti Pihlajalahden kylä. Perässä tulivat vuonna 2017 hankkeensa aloittaneet Jäminkipohja, Murole, Tuuhonen, Visuvesi ja Väärinmaja. Ruoveden kaikissa kylissä on siis laajat valokuituverkostot, joiden ansiosta niin vakituisilla asukkailla kuin kesäasukkaillakin on nopeat yhteydet tehdä etätöitä, opiskella ja suorittaa yritystoimintaa. Kaikkiin valokuituverkkoihin otetaan mukaan jälkiliittyjiä. Ruovesi on Pirkanmaan valokuituisin kunta.

6.2 Tavoitteet

6.2.1 Lisätään bussiyhteyksiä

Vuonna 2020 bussiyhteydet Tampereelle ovat vähäiset. Bussivuoroja Ruovedeltä Tampereelle menee kolme vuoroa päivässä, joista yhdessä pitää odottaa tunti Orivedellä. Tampereelta takaisinpäin pääsee kahdella bussivuorolla, joista toisessa täytyy odottaa tunti Orivedellä. Pikavuoro Helsinkiin on koronan myötä lopetettu. Koulujen bussiyhteyksiä on Mänttä-Vilppulaan, Orivedelle ja Virroille. Elinvoimastrategian tavoitteena pyritään lisäämään bussiyhteyksiä lähinnä Tampereelle päin, mahdollistetaan näin työssäkäynti ja opiskelu Ruovedeltä käsin.

6.2.2 Kulttuuriperinnön suurempi hyödyntäminen

Rakennetaan Ruovedelle ympärivuotinen kulttuurimatkailukohde, jossa taidenäyttelytila. Luodaan kulttuurimatkailunähtävyyksiä kyliin ja keskustan alueelle. Hyödynnetään kulttuuriperintöä matkailun oheispalveluiksi tuotteistamalla. Toteutetaan suunnitelmallisia hankkeita tavoitteiden toteuttamiseksi.

6.2.3 Luontomatkailun ja virkistysalueiden kehittäminen

Helvetinjärven kansallispuisto on merkittävä vetovoimatekijä Ruovedellä. Sen ansiosta Ruovedellä käy kymmeniä tuhansia luontomatkailijoita vuodessa. Kehitetään matkailupalveluita yhdessä yrittäjien kanssa niin, että luontomatkailijat jäisivät kuntaan yöpymään ja hyödyntämään muita palveluita. Luontomatkailun kehittämiseen liittyy myös muut ulkoilu- ja virkistysalueet kuin kansallispuiston alue. Kehitetään Ruovedelle ulkoilureittejä ja pyöräilyreittejä. Keskustan alueelle rakennetaan kuntoportaat. Tehdään ulkoilualuekarttoja.

6.2.4 Lisätään asuntotarjontaa

Kyselyssä esiin nousi Ruoveden vuokra-asuntojen vähyyys sekä kunto. Tarve on tunnistettu aiemminkin ja tavoite on luoda uusia rivitaloasuntoja keskustan läheisyyteen, tarpeen

mukaisilla neliöillä. Olemassa olevaa asuntotarjontaa tulee remontoida, mm. asuntojen pintoja saattaa ajanmukaisiksi. Lisätään asuntotarjontaa ja madalletaan näin työssäkäyvien henkilöiden muuttamista Ruovedelle.

6.3 Visio

Vuonna 2025 Ruovedellä:

- Ruovedellä toimii joukkoliikenne paremmin kuin vuonna 2020
- Ruovedellä on ympärivuotinen kulttuurimatkailukohde, jossa mahdollisuus järjestää taidenäyttelyitä
- Ruovesi on Pirkanmaan edelläkävijä etätyöpaikoissa
- Ruoveden asukasluvun lasku on loppunut

6.4 Mittarit

Taulukko 3 Ruoveden elinvoimastrategian tavoitteet ja mittarit

Tavoitteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään bussiyhteyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> • Bussiaikataulujen määrä
<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuriperinnön suurempi hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurimatkailuun liittyvien oheispalveluiden lukumäärä • Kulttuurimatkailukohteiden lukumäärä • Ympärivuotinen kulttuurimatkailukohde • Kulttuurimatkailijoiden määrä
<ul style="list-style-type: none"> • Luontomatkailun kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Luontokohteissa kävijöiden määrä • Yöpymisvuorokausien määrä • Uudet luontomatkailuyrittäjät • Ulkoilu- ja virkistysalueet ja -reitit • Ulkoilualuekartat
<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään asuntotarjontaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Uusien, vakituisten asuntojen lukumäärä

	<ul style="list-style-type: none"> • Uusien rivitaloasuntojen määrä • Rakennuslupien kokonaismäärä • Vakituiseksi asunnoiksi muutetut kesäasunnot
--	--

6.5 Seuranta

Elinvoimastrategian toteutumista seurataan vuosittain mittareiden mukaisilla luvuilla. Lisäksi kahden vuoden välein tehdään vertailukelpoinen kysely kuntalaisille ja yrittäjille, miten hyvin elinvoimastrategian tavoitteissa on onnistuttu. Elinvoimastrategian keskeisiä tavoitteita voidaan tarkentaa ja muuttaa tarvittaessa. Seurannasta vastaa kunnan johtoryhmä. Raportit esitetään kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

7 Johtopäätökset

Kuntien kilpailu olemassaolosta, uusista asukkaista ja yrityksistä on kovaa. Kunnat pyrkivät kuntastrategioissa erottumaan toisistaan ja tuottamaan lakisääteisten perustehtävien ohella lisäarvoa, erilaisten palveluiden kautta. Kuntastrategia luo perustan kunnan toiminnalle ja talouden suunnittelulle. Tässä opinnäytetyössä tarkasteltu elinvoimastrategia luo lisäarvoa kunnalle ja vaikuttaa läpi koko kunnallisen palvelurakenteen. Kunnan elinvoimaisuuteen vaikuttavat muun muassa perusopetus, yritystoiminnan kehittämismahdollisuudet sekä kuntalaisten vapaa-ajan ja hyvinvoinnin palvelut.

Strategiaprosessi aloitetaan nykytilan kuvauksesta ja se etenee tulevaisuuden visiointiin. Tulevaisuutta mietittäessä tulee nähdä kilpailutilanne verrattuna muihin toimijoihin ja toimintaympäristön muutokset. Elinvoimastrategiaprosessin alkuvaiheessa kunnan johtoryhmä teki SWOT-analyysin, jossa suurimmaksi uhaksi nousi kunnan resurssien riittävyys toimintaan. Tämä onkin monen kunnan suurimpia kehittymisen esteitä, sillä henkilöstöresurssista säästetään koko ajan enemmän. Kun henkilöitä eläköityy, on tilanne usein se, että heidän tilalleen ei palkata uutta työntekijää. Ruoveden kunnan johtoryhmä nimesi heikkouksiksi, joiden takia kunnan kehitys hidastuu, kuntatalouden sekä sosiaali- ja

terveydenhuollon kustannusten hallinnan. Elinvoimaisuuden kehittäminen vaatii taloudellisia resursseja. Mikäli kunnan talous on lähtökohtaisesti tiukka, on siihen vaikea lisätä elinvoiman kehittämisen toimenpiteitä kuten kaavoitusta, uusia palveluita tai esimerkiksi virkistysalueiden rakentamista. Mikäli elinvoimaisuutta ei kehitetä, ei kuntakaan kehity ja uusia asukkaita tai yrityksiä ei saada muuttamaan kuntaan.

Taloustilanne on lähes kaikilla kunnilla tiukka, joten erottuminen joukosta on tehtävä muilla keinoin kuin taloudellisin resurssein. Yksi keskeisimmistä selvitettävistä asioista on, mitä asiakkaat eli kuntalaiset tarvitsevat. Miten kuntalaisten tarpeet luodaan elinvoiman strategiaprosessissa hankkeiksi ja osatavoitteiksi, jossa tuloksena on kuntalaisten hyvinvointi ja kunnan menestyminen. Tämän opinnäytetyön yksi konkreettisimmista toimenpide-ehdotuksista on asuntotarjonnan lisääminen kysyntää vastaavaksi. Osaavan työvoiman saanti on Suomessa maanlaajuinen ongelma 2020-luvulla. Tarjoamalla ajanmukaista ja laadukasta vuokra-asuntokantaa, luodaan mahdollisuuksia työntekijöille muuttaa paikkakunnalle asumaan. Potentiaalia tulomuuttajiksi on myös työntekijöissä, jotka pendelöivät muista kunnista Ruovedelle.

Elinvoimastrategia tulee laatia mahdollisimman selkeäksi ja mieleenpainuvaksi.

Osallistuvuuden lisäämiseksi kunnan elinvoimastrategiasta laadittavan esityksen on oltava riittävän lyhyt ja selkeä, jotta jokainen kuntalainen voi sen ymmärtää ja sitoutua siihen. Kuntalaisten viestintään laaditaan muutaman sivun visuaalisesti selkeä esitys. Ruoveden tapauksessa listattiin selkeästi vetovoimatekijät ja tavoitteet, määriteltiin mittarit ja visio.

Elinvoiman kehittäminen on ihmisen kokoista, inhimillistä toimintaa, jossa huomioon otetaan kuntalainen. Elinvoiman tunnistamiseen liittyy elinkeinojen, väestömäärän ja työvoiman lisäksi yhteisöllisyys, ilmapiiri ja tunne kunnan houkuttelevuudesta. Tämä on uudenlaista kehittämistoimintaa kuntasektorilla ja se haastaa kuntatoimijat uudenlaisen tehtävän eteen. Työntekemisen muoto muuttuu 2020-luvulla hurjaa vauhtia, kun etätyömahdollisuudet kasvavat. Ihmisille ei enää työnteon fyysinen paikka merkitse niin paljoa kuin ennen. Asuinpaikka voidaan valita muiden tekijöiden vaikutuksesta, kuin työpaikan sijainnin takia. Kuten tässä työssä aiemmin todetaan, kunnan elinvoimaisuuden edistäminen ja kuntalaisten hyvinvoinnin turvaaminen ovat tulevaisuuden kunnan ydintehtäviä.

7.1 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli löytää kuvaus Ruoveden elinvoimatekijöistä ja saada kokonaiskuva elinvoimastrategiasta. Tutkimuskysymyksinä olivat mitkä ovat Ruoveden elinvoiman keskeiset tekijät ja miten näitä voitaisiin hyödyntää paremmin koko kunnan kehittämisessä. Kyselytutkimus suoritettiin digitaalisesti ja sen aikataulutukset kesälle onnistui hyvin. Vastauksien määrään oltiin tyytyväisiä.

Strategiaprosessiin kuuluu osallistaminen. Covid 19 –pandemia häiritsi hieman tätä osallistuvuuden toteuttamista tämän työn aikana. Kuntalaisten työpajatapaamista ei päästy järjestämään syksyn 2020 aikana, sillä pandemian vuoksi erilaisia kokoontumiskieltoja tai niiden suosituksia oli voimassa. Osallistuvuutta saatiin kuitenkin kyselyn kautta sekä tilaisuuksissa, joita järjestettiin joko teams-kokouksina tai turvallisesti live-tapaamisina.

Kyselyn vastauksina saatiin osittain tiedossa olevia tuttuja elinvoimatekijöitä, mutta myös mahdollisuuksiksi nousevia tekijöitä. Luonto ja Ruoveden kauneus ovat hyvin tunnettuja vetovoimatekijöitä paikallisille. Ruoveden luonto jaksaa kuitenkin ihmetyttää ja ihastuttaa uudelleen ja uudelleen, niin kesäasukkaita kuin matkailijoitakin. Ruoveden tulee tämä tosiasia tunnistaa ja hyödyntää se matkailun kehittämisessä. Usein kuulee sanottavan, että Suomi on kaunista luontoa pullollaan. Tämä on totta, mutta monien Ruoveden ihastelijoiden mielestä kunnassa on erityisen kauniita maisemapaikkoja ja maisema on polveilevaa. Yhtenä elinvoiman kehittämisen mahdollisuutena kyselyssä nousi joukkoliikenteen parantaminen. Koronan myötä bussivuoroja on yhä vähennetty ja tämä tuottaa mm. kesäasukkaille ja matkailijoille vaikeuksia päästä paikkakunnalle. Joukkoliikenteen kehittämiseen kannattaakin kiinnittää huomiota, sillä Ruoveden sijainti nähtiin kyselyssä vetovoimatekijänä. Sekä luontomatkailun kehittämisessä, että joukkoliikenteen parantamisessa voidaan hyödyntää kestävä kehityksen periaatteita ja tuoda esiin vastuullista liikkumista kunnassa.

Ruovedellä on jo olemassa hyvä yhteys yrittäjien ja kunnan välillä, mutta edelleen sitä tulee kehittää. Ruoveden kunnan päätöksenteossa on käytössä yritysvaikutusten arviointi, mutta käytännön päätöksenteossa sitä on käytetty vasta vähän. Ruoveden kuntastrategian mukaisesti yritykset ovat tärkeitä kunnalle. Kyselyn tuloksissa nousi esiin, miten tärkeinä esimerkiksi kesäasukkaat pitivät läheltä löytyviä palveluyrityksiä. Yritykset ovat palvelleet

kesäasukkaita hyvin, esimerkiksi heille voidaan tarvittaessa tilata tuotteita, joita ei hyllystä suoraan löydy. Joustavuus, ketteryys ja läheisyys ovat läheisyyden ekonomian periaatteita, joita Ruoveden yrittäjien keskuudesta löytyy.

Tämän kyselytutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää kunnan elinvoiman kehittämisessä. Kuten strategiaa yleensä, tulee tätäkin elinvoimastrategiaa päivittää matkan varrella. Yritystoiminnan tukeminen ja kehittäminen tulisi nostaa mielestäni vielä paremmin esille koko kunnan toiminnassa. Yritystoiminnalle tulisi esimerkiksi luoda parempia mahdollisuuksia sijoittua Ruovedelle, kuten teollisuustilojen lisääminen ja yritystonttien lisäkaavoittaminen. Ruoveden läpi kulkevan kantatie 66:n varrella olevien kolmen teollisuusalueen potentiaalia tulisi lisätä. Teollisuusalueisiin pitäisi kaavoittaa lisää mahdollisimman monipuolisia yritystontteja. Kaavoituksen lisäämisen kautta, voidaan kunnan markkinointia tehostaa sijoittuville yrityksille.

Toivon, että Ruoveden elinvoimaisuus tulevaisuudessa vahvistuu ja uusia kuntalaisia muuttaa kuntaan yhä enemmän. Kunta tarvitsisi myös lapsiperheitä, joten heille kunnan markkinointia tulisi entisestään suunnata lisää.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen validiteetti on hyvä, kun sen kohderyhmä ja tutkimuksen kysymykset ovat oikeat. Validiteettia perustellaan sillä, miten hyvin tutkimusote ja siinä käytetyt menetelmät vastaavat ilmiötä, jota halutaan tutkia (Hiltunen, 2009). Elinvoimastrategian lähtökohtana oli, että tietoa halutaan kerätä kyselytutkimuksella kuntalaisilta, kesäasukkailta ja yrittäjiltä. Kohderyhmältä haluttiin selvittää, mitä he kokevat Ruoveden vetovoimatekijöiksi ja elinvoiman keskeisiksi tekijöiksi. Kyselyyn vastanneiden määrästä ja suhteesta Ruoveteen voidaan päätellä, että kyselytutkimuksessa onnistuttiin ja tutkimus on sen osalta luotettava.

Tutkimusmenetelmä käytettiin tapaustutkimusta. Tutkimusmenetelmä toimi tässä työssä hyvin, Ruoveden elinvoimastrategiasta ei ole aiempaa tutkimustulosta ja tutkimuskohteena oli ajan ilmiö. Tutkimuskysymysten valintaan käytettiin suunnitteluvaiheessa runsaasti aikaa. Muiden kuntien elinvoimastrategioiden tutkimuksesta oli tässä vaiheessa hyötyä. Mitä muut kunnat olivat kysyneet ja miten he olivat onnistuneet saamaan luotettavia vastauksia.

Mittauksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustuloksen toistettavuutta, ei-sattumanvaraisuutta (Hiltunen, 2009). Mikäli tutkimus tehtäisiin uudelleen, vastaukset noudattaisivat samoja tuloksia. Kysymykset voidaan ymmärtää toistettaessa samalla tavalla kuin ensimmäisellä kerralla. Kaikki vastaukset ovat vastaajien omia mielipiteitä. Kyselytutkimuksen tuloksena Ruoveden vetovoimatekijöiksi nousisi silloin sen hetkiset tekijät, mutta tulos olisi silti reliabeeli.

7.3 Kehittämisehdotukset

Kuntalaisten osallistaminen ei ole uusi asia Ruovedellä. Kuntalaisten kuulemista on mahdollistettu erilaisissa tilaisuuksissa. Tällaisia ovat olleet esimerkiksi kylät kunniaan – kierros, jossa kunnan hallituksen jäsenet ja kunnan virkamiehet kiersivät yhden syksyn aikana kaikki kylät. Tilaisuuksiin oli kaikkien kuntalaisten mahdollista osallistua. Covid 19 – pandemian aikana ei tällaisia tilaisuuksia ole voitu järjestää. Yksi mahdollisuus olisikin järjestää kuntalaisten tapahtumia netissä. Esimerkiksi avoimella teams-kutsulla tai vaikka Facebookissa ns. live-lähetyksessä. Tapahtumassa kuntalaiset pääsisivät kysymään päivän polttavia kysymyksiä. Tapahtumia voisi järjestää erilaisiin teemoihin, esimerkiksi elinvoimastrategian toteuttamiseen liittyen.

Kuntalaisten aktiivista osallistuvuutta tulisi edelleen kannustaa. Jotta vaikuttaminen tapahtuisi matalalla kynnyksellä, kuntalaisille voitaisiin kehittää aloitejärjestelmä. Sen avulla he voisivat antaa palautetta palveluiden toimivuudesta tai esittää toiveita uusista palveluista. Näin voidaan hyödyntää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet elinvoiman rakentamisessa. Kuntalaisien kanssa pitäisi pystyä olemaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja kuuntelemisen tilassa. Tämä ei arkipäivän velvollisuuksien puitteissa ole aina mahdollista, mutta hyödyntäen digitaalisia palveluita ja some-kanavia, tämäkin on mahdollista. Samantyylistä palautekanavaa ideoidaan myös opinnäytetyössä Tulomuuttajakysely – Case Ruoveden kunta (Mäenpää, 2019), jossa peräänkuulutetaan kuntalaisten osallistuvuutta.

7.4 Loppusanat

Tämän tutkimuksen tekeminen oli kiinnostavaa. Aihe oli alusta lähtien itseäni innostava ja motivoiva. Elinvoima on uusi käsite ja sen tutkiminen auttoi kasvuani asiantuntijana. Sain myös tutkimuksen kautta tuloksia, joita voi viedä käytännön toteutukseen. Teoria osuuden tuottaminen ja tutkimustulosten purkaminen avasivat uusia näkökulmia kehittämistyöhön sekä kunnallisen elinvoiman ymmärtämiseen. Oman haasteen tutkimuksen toteuttamisen ajanjaksolle toi Covid 19 –pandemia. Tästä huolimatta tutkimuskysely onnistui ja vastauksia saatiin riittävä määrä. Kiitän kaikkia työssä mukana olleita tahoja.

Lähteet

Aro, T. (n.d.). Elinvoimaiset ja vetovoimaiset kunnat nyt ja lähitulevaisuudessa. Haettu 2.5.2020 osoitteesta <https://www.slideshare.net/TimoAro/elinvoimaiset-ja-vetovoimaiset-kunnat-nyt-ja-lhitulevaisuudessa>

Business Finland. (n.d.). Osallistamisella elinvoimaa – työkirja kunnille. Turun yliopisto. Haettu 29.11.2020 osoitteesta <https://www.utu.fi/sites/default/files/media/Yritt%C3%A4jyys/Osallistamisella%20elinvoimaa.pdf>

Einola, S. & Kohtamäki, M. (2015). Osallistava strategiaprosessi kunnassa. Vaasan yliopisto.

Eriksson, P. & Koistinen, K. (2014). Monenlainen tapaustutkimus. Kuluttajatutkimuskeskus.

Hiltunen, A. (2015). Johtamisesta. Alma Talent.

Hiltunen, L. (2009). Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto. Haettu 3.12.2020 osoitteesta http://www.mit.jyu.fi/OPE/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ ja_reliabiliteetti.pdf

Inarin kunta. (2019). Inarin kunnan elinvoimaohjelma 2019-2025. Haettu 2.10.2020 osoitteesta https://www.inari.fi/media/tiedostot-2019/hallinto-2019/inarin-kunnan-elinvoimaohjelma-2019-2025_kunnanhallituksen-esitys-valtuustolle2019.pdf

Infogram. (n.d.). Kesämökkien lukumäärä kunnittain 2016. Haettu 28.11.2020 osoitteesta <https://infogram.com/kesamokkien-maara-kunnittain-1g502y4oyk182jd>

Koppa. (n.d.). Jyväskylän yliopisto. Haettu 3.10.2020 osoitteesta <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>

Lindroos, J-E. & Lohivesi, K. (2004). Onnistu strategiassa. WSOY.

Mantere, S. & Aaltonen, P. & Ikävalko, H. & Hämäläinen, V. & Suominen, K. & Teikari, V. (2006). Organisaation strategian toteuttaminen, suunnitelmista käytäntöön. Edita.

- Mäenpää, P. (2019). Tulomuuttajakysely – Case Ruoveden kunta. Haettu 3.12.2020
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/265480/Maenpaa_Paivi.pdf.pdf?sequence=2
- Naturpolis. (2014). Koillismaa 2014+ elinvoimaohjelma. Haettu 14.11.2020 osoitteesta
http://www.kuusamo.fi/sites/default/files/koillismaa_2014_elinvoimaohjelma.pdf
- Pirkanmaan yrittäjät ry. (2019). Pirkanmaan yrittäjyys- ja elinvoimakuntapalkinto. Haettu 3.11.2019 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/pirkanmaan-yrittajat/a/uutiset/603006-pirkanmaan-yrittajyys-ja-elinvoimakuntapalkinto-sastamalaan>
- Pyykkölä, M. & Vuorensola, M. (2018). Kuinka johtaa elinvoimaa. Suomen kuntaliitto. Haettu 14.11.2020 osoitteesta file:///C:/Users/sirkkum/Downloads/1941-elinvoimaverkosto_ebook-2018.pdf
- Pälkäneen kunta. (n.d.). Pälkäneen elinvoimastrategia 2016-2020. Haettu 3.5.2020 osoitteesta https://www.palkane.fi/images/kunta-ja-hallinto/strategiat-ja-ohjelmat/Elinvoimastrategia%202016_2020.pdf
- Pälkäneen kunta. (n.d.). Tietoa Pälkäneestä, Haettu 3.5.2020 osoitteesta <https://www.palkane.fi>
- Ruoveden kunta. (n.d.). Ruoveden kuntastrategia. Haettu 2.5.2020 osoitteesta https://ruovesi.fi/attachments/filebank/39.pdf?name=Ruoveden_kuntastrategia_2021&ts=1602499823&disp=attachment
- Ruoveden kunta. (n.d.). Ruovesi-info. Haettu 2.5.2020 osoitteesta <https://www.ruovesi.fi>
- Ruoveden Sanomalehti. (1.7.2020). Kunnan elinvoimaa tutkitaan kyselyllä. *Ruovesi-lehti*.
- Seitamaa-Hakkarainen, P. (n.d.). Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Methodix. Haettu 3.10.2020 osoitteesta <https://methodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>
- Soste. (n.d.). Strategia tarvitaan turvaamaan toiminnan jatkuvuus. Haettu 1.10.2020 osoitteesta <https://www.soste.fi/jarjestoopas/strategia-tarvitaan-takaamaan-toiminnan-jatkuvuus/>

- Sulkavan kunta. (n.d.). Sulkavan elinvoimastrategia 2018-2021. Haettu 3.5.2020 osoitteesta <https://sulkava.fi/wp-content/uploads/2019/09/Elinvoimastrategia20182021.pdf>
- Sulkavan kunta. (n.d.). Tietoa Sulkavasta. Haettu 3.5.2020 osoitteesta <https://www.sulkava.fi>
- Suomen Kuntaliitto. (2015). Elinkeinopolitiikasta elinvoimapolitiikkaan – Kuntaliiton elinvoimapoliittinen ohjelma. Haettu 29.9.2020 osoitteesta <https://docplayer.fi/11746859-Elinkeinopolitiikasta-elinvoimapolitiikkaan-kuntaliiton-elinvoimapoliittinen-ohjelma.html>
- Suomen Kuntaliitto. (2019). Elinvoimaindikaattori – tilastot ja julkaisut. Haettu 2.12.2020 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/elinvoimaindikaattori>
- Suomen Kuntaliitto. (2017). Elinvoimainen kunta. Toimittanut Sallinen S. Staroffset Oy.
- Suomen Kuntaliitto. (2019). Elinvoimajohtaminen kunnissa. Haettu 29.9.2020 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/elinvoima-ja-tyollisyys/kuntien-elinkeinopolitiikka/elinvoimajohtaminen-kunnissa>
- Suomen Kuntaliitto. (2020). Kunnan talous kuntoon – mutta miten. Toimittanut Korhonen, M. & Punakallio, M. & Ranta-Aho, S. & Vaine, J. & Vuorento, R.
- Suomen Kuntaliitto. (2017). Kuntastrategian konkretisointi. Haettu 2.10.2020 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/kuntastrategian-konkretisointi>
- Suomen Kuntaliitto. (2017). Kuntastrategian mittarit. Haettu 1.10.2020 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/kuntastrategian-mittarit>
- Suomen Kuntaliitto. (2017). Strategiaprosessi. Haettu 2.10.2020 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/strategiaprosessi>
- Suomen yrittäjät ry. (2019). ELPO 2018 tulokset. Haettu 3.11.2019 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajat/kunnat-ja-yrittajyys/a/kunta/kunta/elpo-2018-574843>
- Suomen yrittäjät ry. (2018). Kunnan elinvoima – sitä johdetaan teoilla ja viestinnällä. Haettu 29.11.2020 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/lapin-yrittajat/a/blogit/kunnan-elinvoima-sita-johdetaan-teoilla-ja-viestinnalla>

Tilastokeskus. (n.d.). Kuntien avainluvut 2017. Haettu 28.11.2020 osoitteesta
http://pxnet2.stat.fi/explorer/Kuntien_avainluvut_2017/kuntapylvaat.html

Vesannon kunta. (n.d.). Elinvoiman käsite. Haettu 1.10.2020 osoitteesta
https://www.vesanto.fi/haku?p_p_id=101&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_pos=1&p_p_col_count=2&_101_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&_101_assetEntryId=7792431&_101_type=content&_101_urlTitle=elinvoiman-kasite&inheritRedirect=true

Vuorinen, T. (2013). Strategiakirja – 20 työkalua. Talentum.

Kuvat

Lindroos, J-E. & Lohivesi, K. (2004) Onnistu strategiassa. WSOY.

Mantere, S. & Aaltonen, P. & Ikävalko, H. & Hämäläinen, V. & Suominen, K. & Teikari, V. (2006). Organisaation strategian toteuttaminen, suunnitelmista käytäntöön. Edita.

Ruoveden Sanomalehti. (1.7.2020). Kunnan elinvoimaa tutkitaan kyselyllä. *Ruovesi-lehti*.

Suomen Kuntaliitto. (2019). Elinvoimaindikaattori – tilastot ja julkaisut. Haettu 2.12.2020 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/elinvoimaindikaattori>

Suomen Kuntaliitto. (2017). Elinvoimainen kunta. Toimittanut Sallinen S. Staroffset Oy.

Suomen Kuntaliitto. (2020). Kunnan talous kuntoon – mutta miten. Toimittanut Korhonen, M. & Punakallio, M. & Ranta-Aho, S. & Vaine, J. & Vuorento, R.

Liite 1: Elinvoimakyselyn lomake

Arvoisa kuntalainen, vapaa-ajan asukas, matkailija, entinen ruovesiläinen tai muu Ruovedellä kävijä! Ruoveden kunta haluaa kartoittaa mielipiteenne kunnan elinvoimasta. Tuloksia käytetään pohjana Ruoveden elinvoimaohjelmassa. Vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti. Kyselyn tulokset tullaan esittelemään kunnan kotisivulla nimettömästi www.ruovesi.fi. Elinvoima ja kunnan kehittyminen on kaikkien yhteinen asia. Kunta, asukkaat, vapaa-ajan asukkaat, yrittäjät ja yhdistykset voivat kukin omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen, miten elinvoimainen Ruovesi on. Kiitos, kun vastaat tähän kyselyyn. Yhteystietonsa jättäneiden kesken arvomme älypuhelimien sekä 50 euron arvoisia Tarjanne-laivan lahjakortteja. Vastausaikaa on 5.7.2020 asti.

1. Ikä

- a. alle 18-vuotta
- b. 19–29
- c. 30–39
- d. 40–49
- e. 50–59
- f. 60–69
- g. yli 70-vuotta

2. Sukupuoli

- a. Nainen
- b. Mies
- c. Joku muu
- d. En halua vastata

3. Asuinpaikkasi Ruovedellä

- a. Keskustan alue
- b. Kylä tai haja-asutusalue
- c. Kesäasukas
- d. En asu Ruovedellä tai minulla ei ole kesäasuntoa Ruovedellä

4. Olen..
- a. ..ruovesiläinen palkansaaja
 - b. ...Ruovedellä työskentelevä, mutta asun muualla
 - c. ...ruovesiläinen yrittäjä
 - d. ..ruovesiläinen työtön
 - e. ..ruovesiläinen opiskelija tai koululainen
 - f. ..olen ruovesiläinen eläkeläinen
 - g. ..Ruoveden kesäasukas
 - h. ..muuten vain Ruoveden asioista kiinnostunut
5. Mitkä asiat ovat sinulle tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arkesi on sujuvaa? Voit valita useita vaihtoehtoja.
- a. Asiakaspalvelun työntekijät palvelevat minua sähköisissä kanavissa reaaliaikaisesti ja haluamanani ajankohtina
 - b. Saan henkilökohtaista palvelua saapumalla asiakasneuvontaan tai soittamalla asiakasneuvontaan
 - c. Saan neuvontaa ja tietoa yhdestä kanavasta olipa palveluiden järjestäjänä kuka tahansa
 - d. Voin tilata palveluita kotiin
 - e. Asioin mielelläni taajamassa, jossa on monipuoliset palvelut
 - f. Saan palveluita läheltä asuinpaikkaani
 - g. Kunnan keskusta on viihtyisä, elinvoimainen ja kehittyvä
 - h. Minulla on mahdollisuus asua keskustassa tai keskustan läheisyydessä
 - i. Luonto on tärkeä osa kuntaani ja asuinpaikkaani
 - j. Työ- tai opiskelupaikkani on saavutettavissa kotoani
 - k. Haluaisin luopua kulkuneuvostani, mikäli joukkoliikenne toimisi
 - l. Voin asioida keskustassa joustavasti omalla kulkuneuvollani
 - m. Asuinalueellani on vahva yhteisöllisyyden tunne
 - n. Asuminen ja palvelut ovat Ruovedellä edullisia
 - o. Ruovedellä on turvallista asua ja liikkua
 - p. Ruoveden kulttuuriperinne vahvaa ja edelleen elävää
 - q. Löydän Ruovedeltä itselleni sopivia harrastuksia ja vapaa-ajan aktiviteettejä, jotka tukevat hyvinvointiani
 - r. Ruoveden kulttuuri- ja tapahtumatarjonta on laajaa ja omaperäistä
 - s. Yhteisöllinen toiminta on kunnassa vilkasta
 - t. Tukiverkostot ja kunnan tarjoamat palvelut tukevat työn ja perhe-elämän yhteensovittamista
 - u. Tukiverkostot ja kunnan tarjoamat palvelut tukevat työn ja perhe-elämän yhteensovittamista
 - v. Ruovesi tarjoaa mahdollisuuksia kehittää itseäni
 - w. Ruovedellä uskalletaan ottaa riskejä ja investoida tulevaisuuteen

6. Arvioi kunnassa järjestetyt palvelut Ruovedellä, ympyröi vastauksesi.

Kunnan palvelut ovat järjestetty tarpeen mukaan

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

7. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

8. Hoiva- ja asumispalvelut ikäihmisille

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

9. Koulut (esiopetus, ala- ja yläkoulu, lukio)

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

10. Varhaiskasvatus (päivähoito)

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

11. Liikuntapalvelut ja –ympäristöt

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

12. Kunnan järjestämät yrityspalvelut

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

13. Ulko- ja virkistysalueet

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

14. Liikenneturvallisuus

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

15. Toimitilat yrittäjille

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

16. Tontti- ja asuntotarjonta

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

17. Palvelut kesäasukkaille

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

18. Vapaa-ajan palvelut lapsille ja nuorille

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

19. Vapaa-ajan palvelut ikäihmisille

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

20. Vapaa-ajan palvelut aikuisille

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

21. Perusinfra (vesihuolto, tiestö)

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

22. Tietoliikenneyhteydet

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

23. Matkailupalvelut

- a. Hyvin
- b. Ei osaa sanoa
- c. Huonosti

24. Mitkä asiat ovat hyvin?

25. Mitä kertoisit Ruovedestä muille?

26. Mitkä ovat mielestäsi Ruoveden vetovoimatekijät?

27. Tähän voit jättää terveiset kunnalle

Luonto on Ruoveden vetovoimatekijä numero 1

Luonto kannattelee Ruovettä. Tämä kävi selvästi esille kunnan kesällä tekemästä elinvoimakyselystä.

Kun vastaajilta kysyttiin paikkakunnan vetovoimatekijöitä, kolmen kärki olivat: luonto, kauneus ja sijainti. Seuraavaksi nousivat Helvetinjärven kansallispuisto, vesistö, palvelut, Haapasaari, laivaranta, Tampereen läheisyys, kulttuuri sekä matkailu.

– Tuntuu siltä, että etäisyys Tampereeseen olisi lyhentynyt, kertoo kehityspäällikkö **Sirkku Mäkelä**.

Hänen mukaansa tunti Tampereelta ei ole enää matka eikä mikään. Maaseutu on myös koronan myötä noussut uuteen arvoon.

KYSELYYN VASTASI 295 henkeä. Valtaosa nettikyselyyn vastaajista oli työikäisiä naisia. Vastauksissa yllätti kesäasukkaiden suuri määrä (85). Aktiivisia olivat erityisesti myös kylien ja haja-asutusalueiden asukkaat, joiden vastauksia oli lähes kolmannes (95).

Sirkku Mäkelän mukaan se kertoo siitä, että Ruovedellä on vahvat ja toimivat kylät sekä aktiiviset kesäasukkaat, jotka pitää tulevaisuudessa ottaa huomioon.

KUNNAN UUDEN elinvoimastrategian taustaksi tehty elinvoimakysely selvitti erityisesti, mitkä asiat ovat tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arki sujuisi. Lisäksi haluttiin selvittää, mitä mieltä ihmiset ovat kunnan palveluista.

Eri vastausvaihtoehdoista ylitse muiden kohosi arjen

sujuvuudessakin luonto, jonka vastaajat kokivat tärkeäksi osaksi kuntaa ja asuinpaikkaa. Tärkeänä pidettiin sitäkin, että Ruovedellä on turvallista asua ja liikkua, kunnan keskusta on viihtyisä, elinvoimainen ja kehittyvä, jossa asioidaan mielellään monipuolisten palveluiden ansiosta.

Vähiten tärkeäksi koettiin mahdollisuus asua keskustassa tai palvelut, jotka tukevat työn ja perhe-elämän yhteensovittamista.

Ruovesi on kokonaisuudessaan pieni, viihtyisä kylä. Kunnan palveluilla kuitenkin varustettu onnellinen yhteisö.

KUN VASTAAJISTA suodettiin pois kesäasukkaat ja muuten vain vastanneet ei-asujat, kolmen tärkeimmän asian joukkoon nousivat: ”Ruovedellä on turvallista asua ja liikkua”, ”luonto on tärkeä osa kuntaani ja asuinpaikkaani” ja ”löydän Ruovedeltä itselleni sopivia harrastuksia ja vapaa-ajan aktiviteetteja”.

KUNNAN PALVELUT on vastaajista 42 prosentin mukaan

järjestetty tarpeen mukaan. Huomattava osuus eri palveluita arvioitaessa oli kuitenkin ei osaa sanoa -vastauksia.

Palveluista erityisesti koulut saivat hyvää palautetta. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että ne on kunnassa hyvin järjestetty. Kiitosta saivat myös ulko- ja virkistysalueiden hoito, liikuntapalvelut ja ympäristöt, hyvät tietoliikenneyhteydet sekä liikenneturvallisuus. Myös matkailupalveluita ja palveluita kesäasukkaille pidettiin hyvinä. Vapaa-ajan palveluita lapsille ja nuorille sekä ikäihmisille selvästi kaivattiin enemmän.

SIRKKU MÄKELÄN mukaan elinvoimakyselyn tulokset eivät yllättäneet. Vaikka palaute kyselyyn perusteella oli erittäin myönteistä, kritiikkiäkin annettiin. Sitä saivat huonot bus-siyhteydet ja korkea veroäyri. Myöskään työpaikat ja tarjolla olevat asunnot eivät kohtaa. Tarvitaan uusia työpaikkoja ja nykyajan vaatimukset täyttäviä asuntoja.

ELINVOIMAKYSelyn VA-PAASSA sanassa asioita, jotka paikkakunnalla ovat hyvin, löytyi runsaasti. Näissäkin vastauksissa korostui luonto ja sen kauneus. ”Ruovesi on kokonaisuudessaan pieni, viihtyisä kylä. Kunnan palveluilla kuitenkin varustettu onnellinen yhteisö. Luonto ja aktiviteetti ovat kaunista ja runsasta”, yksi vastaaja kirjoittaa.

Toiseksi eniten kerrotaan hyvistä peruspalveluista. Kunnassa on riittävästi kauppoja ja palveluita. Kiitosta saavat myös muun muassa kunnan näkyvyys, hyvät terveyspalvelut ja kehittävä ote. ”Pikkuaskelin

Fakta

Elinvoimakysely 2020

■ Tehtiin sähköisenä kyselynä 15.6.–5.7.

■ Vastauksia 295 kpl.

■ Vastaajat: 50–59 v (75 kpl), 60–69 v (59), 40–49 v (56). Mukana myös nuoria ja ikäihmisiä. Naisia 78 %.

■ Vastaajista keskustan alueelta 65, kyliltä 95, kesäasukkaita 85, ei asu Ruovedellä 48.

■ Keskeiset kysymykset: Mitkä asiat ovat tulevaisuudessa tärkeitä, jotta arkesi olisi sujuvaa? Miten kunnan palvelut on järjestetty? Mitkä asiat ovat hyvin? Mitä kertoisit Ruovedestä muille? Mitkä ovat Ruoveden vetovoimatekijät?

■ Käytetään kunnan uuden elinvoimastrategian tekemisessä.

kunta kehittyä koko ajan, vaikka talous on vaikeaa.”

MITÄ KYSELYYN vastanneet sitten kertoisivat Ruovedestä muille? Paikkakunnan luonnon ja kauneuden lisäksi turvallisuudesta, rauhallisuudesta ja palveluiden toimivuudesta. Kirjastosta, kouluista ja uudesta päiväkodistakin. Ja kulttuurista.

Yksi lause jää erityisesti mieleen: ”Ruovesi on Suomen kulttuurihistorian piilotettu sydän.”

Anu Kuivasmäki